

EESTI

25
¢



PORDILEHT

NR. 3

M'ARTS

1934

Sportlased

suitsetavad paberosse

REGATTA

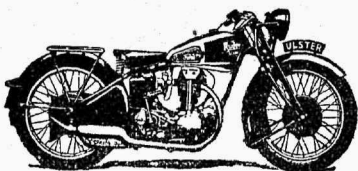
Need pehme maitsega paberossid on määratud nõudlikule maitsele. I-se järgu segu — madal hind!

Laferme

Nõudlikule sportlasele

RUDGE ja TRIUMPH

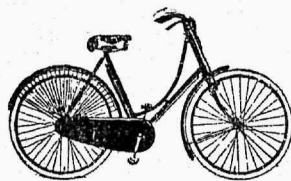
mootorrattad



kiired ja tugevad spordi- ja turismimasinad.

Jalgrattad kõrgemas täiuses:

WANDERER, BRENNABOR, SWIFT,



HOPPER ja ROYAL-ENFIELD

harilikud ja võidusõidu, on aastakümnete jooksul oma vastupidavust üles näidanud.

Nõudke katalooge.

Inglise **JOHN BULL** mootorratta- ja jalgrattakummid.

K-m. LIER & ROSSBAUM

TALLINN, VIRU 7.

KODUMAA VABRIKUTE RIIDEKAUPLUS
HERMAN RÕIVAS.

TALLINN,
ESTONIA PUIESTEE NR. 11
KÖNETR. 304-80.

Müük suurel ja väikesel arvul.

KOHVIK ja KONDIITRIARI

„ASKO“

TALLINNAS, VIRU 13
TEL. 467-62

EESTI SPORDILEHT

SPORTTEADUSLIK KUUKIRI

TOIMETUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.

TOIMETAJA: OSKAR LÖVI.

TOIMKOND: MAG. A. GRÜNBERG,
ED. HIOB, DR. E. KIRSCHENBERG, L. TÖN-
SON, DR. MED. J. VILMS JA H. VISMAN.

TELLIMISHIND: aastaks 3 krooni, 1/2 a. 1 kr. 50 snt, 1/4 a. 75 snt.
Välismaale aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 krooni, 1/4 a. 1 kroon.
Üksiknumber 25 senti.

15. AASTAKÄIK

ILMUB IGA KUU
20. PÄEVAL

TALITUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.

TALITUS ON AVATUD IGAPÄEV KL. 2-4
TELEFON 444-28.

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU: talitus,
Müürivahe 16-33, tel. 444-28; A. Hahn, tel. 440-98
ja ajakirjanduse kontorid.

KUULUTUSTE HIND: välimine kaas ja tekstis: 1/1 lhk. Kr. 50.—
1/2 lhk. Kr. 25.—, 1/4 lhk. Kr. 12.50; sisemised 1/1 lhk. Kr. 40.—
1/2 lhk. Kr. 20.—, 1/4 lhk. Kr. 10.—

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites.

Nr. 3

Märts

1934

A. KLUMBERG:

EESTIS ASUTATAGU SPORDIKODA

KEHALISE KASVATUSE RIIKLIKULE ALUSELE SEADMISEST

Tallinna Spordipressi Klubi poolt l. a. algatatud nõue kehalise kasvatuse riiklikule alusele seadmise kohta peaks olema jõudnud juba ajajärku, et selle taotlemiseks esineda senisest konkreetsemate kavadega. Seda eriti nüüd, millal seaduslikult jõusse on astunud riigi uus põhiseadus, mille alusel loodetakse paremat riigikorraldust. Ja paremat korraldust vajab ka kehaline kasvatus rahva suurema eluvõimsuse nimel.

Põhimõtteliselt ei saa ükski, samuti ka nende riidade kirjutaja, eitada kehalise kasvatuse riigistamise vajadust. Eeskujud, mis ammutatud mujalt, kus kehaline kasvatus juba on riiklikul alusel, ja isiklikud tähelepanekud Poolast võivad rääkida üksnes ürituse kasuks. Igal pool on suudetud tõsta mitte ainult rekordspordi taset, vaid ka, eeskätt mõistetavalt tähtsamana, üldist rahva kehalist võimsust. Usun, et tõendus selle kohta ei vajata. Arusaadavalt nõuab kehalise kasvatuse riiklikule alusele seadmine raha, koguni palju raha. Kuid selle väljaandmisest ei tule tagasi kohtuda, kuna protsendid süüraaselt paigutatud kapitalist valguvad uue kapitalina tagasi põlvest-põlve, vastavalt kokkuehoidmisele alal, mis praegu suure raskusena koormavad riigi eelarve tervishoiu- ja hoolekandeosa.

Asudes lähemalt kaalutlema riiklikule alusele seadmise korda, kergib esimese vajadusena üles kehalise kasvatuse seaduse väljatöötamine. Mõningaid katseid ses sihis on tehtud juba aastaid tagasi, kuid tõsisemalt katsetest tegudeni üle minna tuleb nüüd. Siinjuures märgin, et kehalise kasvatuse seadus on töö, mida ei suuda sooritada üksik isik ja ainult oma peaga. Seaduse väljatöötamisel on võrdsest suur töö teha nii spordijuhtidel, teadlastel kui

ka juristidel. Kui mõni asutus varem enda peale ei võta seaduse väljatöötamist, siis kavatsen oma initsiatiivil vastava nõupidamise kokku kutsuda mais.

Kehaline kasvatus tuleb seadusega teha kohustuslikuks. Tekib küsimus, kui pika eluaja vältel peab keh. kasvatus otseselt kohustuslik olema kodanikele. Pooldan kohustuslikkuse nõuet kodaniku esimesest kooliaastast kuni ülikoolis õppimiseni, s. t. umbkaudselt 25. eluaastani. Õigemini tuleks teatud määral sunduslikkuse alla päimutada lapsed juba enne nende kooli astumist, kuid kontrolli teostamine sel ajajärgul on peagu võimatu. Nõrk lünk tekib ka algkooli lõpetamise ja meesisikute kaitseväge teenistusse astumise vaheajal. Kõik ei astu pärast algkooli lõpetamist keskkooli. Ülikooli astub veelgi väiksem protsent kodanikest. Seetõttu võib ülikooli mitteastujate kohta maksuma panemata jätta keh. kasvatuse sunduslikkuse ja meeskodanike suhtes kehal. kasv. kohustuse alal pöörduda kaitseväge sundaja lõpetamisega. Kuid aeg algkooli lõpetamise ja kaitsevälkke astumise vahel peab sisaldama keh. kasvatuse kohustuslikkust sel teel, et kodanikel tuleb astuda spordihingutesse või teistesse spordiga tegelevatesse organisatsioonidesse, kus nende üle võimalik on teostada kontrolli. Naissoost kodanike suhtes, kes ei astu ülikooli, tuleb keh. kasvatuse kohustuslikkus püürata teatud vanusega.

Kehalise kasvatuse juhtimiseks riigis loodagu kesk-asutus — spordikoda, midagi iseseisva ministeeriumi taolist. Selle eesotsas olgu suurte võimupüridega kehalise kasvatuse üldjuht, kelleks kõige sobivamaks isikuks on arst, kes kompetentne kehalises kasvatuses, hingeteaduses ja ka majanduses. Lisaks kõigele peab tal olema organisatori võimeid. Üldjuhul peaks olema kaks abi, kellest üks eriteadlane puht ke-

KAUBAMAJA

„SPORT“

Tallinn, S. Karja 18. Tel. 446-00

soovib täielises valikus
hooajaks

sporditarbeid

Jalanõude osakonnas
suures valikus igasugu
saapaid, kingi, kalosse
ja toakingi

halise kasvatuse alal ja teine majandusmees teadmis-
tega spordiehituste ja üldorganiseerimise alal. Kõige
sobivam isik viimasele kohale oleks mees, kes kutselt
insener.

Tähtsaimaks osakonnaks spordikojal on tervis-
hoiu-osakond, milleks võib muutuda praegune
tervishoiuvalitsus. Osakonna juhtiv kaader koosnegu
arstidest. See osakond toimetab teaduslikke uurimusi
rahva tervishoidliku tasapinna tõstmiseks. Eesmärgiks
olgu leida teid haiguste vältimiseks, ja mitte
ainult juba tekkinud haiguste ravimine. Osakonnal
peaks olema laboratoorium, katsejaamad jne. Paral-
leelselt selle osakonnaga, kuid osaliselt koos töötaks
spordialade teaduslik osakond, kus toi-
metatakse uurimusi näiteks spordialade stiilide, teh-
nika, füsioloogia jne. alal. Kolmandaks suureks osa-
konnaks on majandusosakond, mille kaudu
arendatakse üle riigi spordihoonete ja -väljade võrku.
Ühtlasi osakond oleks ka spordikoja finantslikuks or-
ganiks, kust läbi jooksevad kõigi teiste osakondade
elarved, aruanded ja rahalised ettepanekud kinnita-
miseks keh. kasvatuse üldjuhile.

Edasi järgneks rida kehalise kasvatuse alaosa-
kondi. Nendest esimesena võib nimetada koolide

E. SPORDILEHE käesoleva numbriga kaanepildiks on
AERODÜNAAMILINE SUUSATAJA (austerlane F. Hu-
ber). Lähemalt vaata artiklis SUUSKADEL ÜLE 135 km!

seksiooni kavade väljatöötamiseks koolidele, võimlemis-
õpetajate ettevalmistamiseks jne. Järgmisena kait-
seorganisatsioonide seksioon töötaks välja
ja juhiks keh. kasvatuse eeskirjad kaitseväge ja -lii-
dule, politseile ning püürivalvele. Kolmandana spor-
diühingute seksioon valmistaks ette kehalise kas-
vatuse juhte spetsiaalselt rekordspordi-aladele, korral-
daks instruktorite-võrku üle maa, vastavalt minu poolt
E. Spordilehe jaanuarinumbris ülesseatud põhimõtte-
tele, korraldaks kursusi ja igati sondeeriks pinda spor-
dialade taseme tõstmiseks. Viimasena propa-
ganda-seksioon valgustaks kehalise kasvatusega seotud
küsimusi ajakirjanduse, oma kirjastuse, filmide jne.
kaudu. Selle seksiooni juure võiks tuua ka informatsiooni-
büroo.

Mõistatavalt võib spordikoja organisatsiooni vas-
tavalt rahalistele ressurssidele kas suurendada või vä-
hendada. Ülal on antud peamiselt kontuurjooned.

Spordikoja asutamisega kuuluksid likvideerimisele
ülearrustena kehakultuuri sihtkapitali valitsus selle tea-
dusliku sekretäri ja kehalise kasvatuse instituut
Tartus. Mõlema nim. asutuse ülesanded on ülal fik-
seeritud spordikoja töö sihtjoontes. Spordikoda peaks
saama rahad riigi eelarve korras.

Seniselt edasi jääksid tegutsema olümpiakomitee
ja spordi kesklüü erilihtudega, kui peamiselt võistlus-
sporti arendavad organisatsioonid ja spordirakukeste
koondused. Erilihtude arvu tuleb vast koguni suuren-
dada, et igal spordialal oleks oma lüü. Majandusli-
kult saaksid kesklüü ja erilihtude toetuse spordikojal.
Sellega ühenduses alluksid nad kaudselt spordikoja
ja oleksid kohustatud täitma viimase nõudeid kehalise
kasvatuse alal.

Ülal olen esitanud oma kava kehalise kasvatuse
riiklikule alusele seadmise kohta. Mõistatavalt ei saa-
gi see olla täiuslik ja kategoorne. Loodan, et ka tei-
sed asuvad käesoleva kirjutuse puhul küsimuse val-
gustamisele, esinedes täiendus- või muudatusettepane-
katega. Küsimust tuleb pidada küireiseloomuliseks.

FOTO-ATELJEE

Paricas
TALLINNA

KUNINGA 1

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

ATELJEE AVATUD: K. 9-5, PÜHAP. K. 11-2

Kes tahab elegantselt riietuda, tellige oma

üliriided

ainult

F-a Schwarz' ilt



Tallinn, Kullasepa t. 9,
tel. 443-03.

Suur valik naisterahva ja meesterahva
uudiseid kohale jõudnud.

A. ADORF:

TALIHOOAJA LÕPPAKKORDE

SUUSATAMINE on meil talispordi-aladest populaarsem. Hüüdlause „Kogu rahvas suuskadele!“ lebib üha rohkem kõigis neis riikides, kus ilmastikuolud võimaldavad kestvat lumekatet. Isegi vana spordimaa Rootsi, kus suusatamine niikuinii on nagu üks elutarbeid, ei rahuldu selle senise levikuga, vaid propageerib edasi ülaltoodud lauset. Tali-olümpiamängudel on suusatamine kava tulipunktiks, meelitades pealtvaatajaid kokku lugematul arvul. Kõigi aegade impoosantseimaiks suusatamise alal töötavad kujuneda eelseisvad neljandad talimängud 1936. a. Garmisch-Partenkirchenis. Nagu teatab olümpia-pressiväljaanne, on juba nüüd Garmisch-Partenkircheni suusaspordi võistlustele end registreerinud üheksa rahvast. Need on: Soome, Norra, Schveits, Austria, Ungari, Tšehhoslovakkia, Belgia, Läti ja suure üllatusena ka Türgi. Viimase olümpiakomitee president Resit Saffet Bey on lubanud kohale saata võimalikult suuremaarvulise suusameeskonna. Nimetatud riikidele seltsivad kahtlemata veel mängude korraldaja, s. o. Saksa, edasi Rootsi, Prantsuse, Kanada, USA, Jaapan j. t. Kas startid ka Eesti? On olemas lootusi selle küsimuse jaatavaks otsustamiseks. Kuid enne peavad suusatajad ilmutama senisest tunduvalt paremat võistlusklassi.

Olümpia-tulelont Grunewaldis süüdatakse alles kahe aasta pärast, kuid juba ammu on maailma rahvad rakendunud töösse ja juba ammu avaldab maailma spordipress kirjutusi eelseisvate suurpäevade kohta. See tõendab, et olümpiamõte elab senisest veel vägevamalt kõigis rahvustes. Maailm teab, kui suur au on võistelda ja võita olümpial ja et ei ole suuremat endapropagandat, kui olla tähelepanu objektiks olümpial.

Olümpiamängude reklaamplakatid ripnevad juba nüüd kõigi reisibüroode seintel. Väga maitseka tali-olümpiamängude plakati joonistas Saksa kunstnik L. Hohlwein. Käesoleva kirjutuse pealkirja juures toodud plakati reproduktsioonist nähtuna on sellel kujutatud suusataja, kellel vasakus käes suusk, kuna parem on sirutatud kõrgustesse-kaugustesse. Göteborgi leht „Morgontidningen“ esitas oma lugejaile küsimuse: mida hoiab ta paremas käes? Vastajatena ühed nägid suusataja käes loorberipärga, teised kujutasid suusataja seisakut sarnanevana Ameerika vabadussambakuju omale jne. Oli ka humoristlikke vastajaid, kes „ulatasid“ suusataja kätte kas kannu müncheni õlut, vorsti kahvli otsas, venitatava närimiskummi või koguni jo-jo. E. Spordilehe lugejad võivad omapoolt lisa fantaseerida.

Tänavuse suusatamis-hooaja suurimaks maailmasündmuseks olid Solleftea euroopavõistlused. Need



tõendasid veel kord, et tasavägiselt suusatamise maailmahegemooniale võistlevad ainsatena kolm Põhjamaa riiki — Soome, Norra ja Rootsi. Absoluutset selgust ühe või teise paremuse kohta ei saadud ka Sollefteas. Suurel määral üllatas aga noorte ja vähetuntud atleetide meistikstulek kõigil aladel. Esimesena paradeeris sellisena soomlane Sulo Nurmela, 18 km võitja. Ta ületas endagi. Kolm parimat selles distantisis olid soomlased: 1. S. Nurmela 1.04.29. 2. Veli Saarinen 1.05.35. 3. M. Lappalainen. Alles neljas oli rootslane, A. Hägglund. Kümne esimese seas oli 6 soomlast, 3 rootslast ja 1 norralane. 50 km maratonis vaheldusid Soome ja Rootsi osad. Siin pääses esimese kümne hulka 7 rootslast, 2 soomlast ja 1 norralane. Soome lohutuseks oli Olli Remes, seni vähetuntud suusataja. Ta oli veerandmaal alles 24-as, poolel maal 22-ne, kuid 38. km-il juba neljas, lõpetades kolmandana. Rootslast N. Englundit tabas kurvavõitu saatust. Juhtinult enamiku maast, kaotas ta viimasel kilomeetril kaasmaalasele E. Viglundile. Viimase võit oli Solleftea järjekordne üllatus. Kolm parimat olid seega: 1. E. Viglund 4.06.43. 2. N. Englund 4.07.41. 3. O. Remes 4.08.05. Soomlaste võiduks kujunes peale 18 km veel 4 × 10 km teatesuusatamine. S. Nurmelaga ankrumehena lõpetas Soome esimesena, aeg 2.40.28. Teisena platseerus suure õnne tõttu tee valikul Saksa. Järgnesid Rootsi, Norra ja Poola.



KOLM KIIRUISUTAJAT: vasakult A. Mitt, J. Martin ja R. Jürgenson.

Kombineeritud võistluses ja mäehüpetes domineerisid ettearvatult norralased. Esimesel alal tuli meistriks norralane O. Hagen ja kümne esimese seas oli 6 norralast, 1 soomlane (viidendana), 1 poolakas (seitsmendana) ja 2 rootslast (kaheksandana ja kümnendana). Mäehüpetes võitis K. Johansson, Norra, ja kümne esimese seas oli 8 norralast, 1 rootslane (kolmandana) ning 1 soomlane (neljandana). Arvestades kõigil aladel kolme esimese kohaga oli Sollefteas parimaks suusarahvuseks Norra 11 punktiga. Soomel 10, Rootsil 7 ja Saksal 2 punkti. Kuna soomlased ja rootslased endiselt olid paremad puht-suusatamises ja norralased komb. suusatamises ja hüpetes, siis võis Sollefteas öelda: suusarindel on seisukord muutuseta.

Eestile suuremat huvi pakkusid Salpausselä võistlused. Need olid esimesed suuremad võistlused eestlaste osavõtul. Ettearvatult ei suutnud eestlased tulla väljapaistvatele kohtadele. Ületada suudeti ainult sakslasi. 17 km sõidus ei pääsenud E. Siitan ja A. Ambach esimese viiekümne hulka. 50 km-is tuli J. Tartu 71-seks ja V. Krassikov 75-daks. Ajad vastavalt: lühemas distantsis 1.29.20 ja 1.34.46 ning pikemas 4.52.50 ja 4.55.31. Võib-olla pettumusena tundusid eestlaste ajad 50 km-is, milline maa kodumaal Narva võistlustel kaeti furoorselt alla 4 tunni. Narvas oli järjestuseks 1. E. Siitan 3.41.24, 2. J. Tartu 3.41.47, 3. V. Krassikov 3.42.29. Mõistetavalt tingis Narva kohutavalt paremad tehnilised tulemused eeskätt kerge maastik, millist välismaal harva võistlusteks valitakse. Loodame, et meie neli suusaspordilast Salpausseläs rikastusid kogemustega, mis neid tulevikus võivad aidata tõeliselt rahvusvahelisele tasemele ja ühtlasi ka läkitamisele tali-olümpiamängudele. Salpausseläs võitis 17 km värske euroopameister S. Nurmela 1.16.25. Kuna ta Sollefteas 1 km pikema maa läbis 1.04.29-ga, siis see asjaolu kriipsutab erilisel alla Salpausselä rasket maastikku. 50 km võitis Volmari Toikka 4.09.09. S. Remes jäi seitsmendaks. Kombineeritud võistluses võitis norralane Röen ja mäehüpetes Valonen.

Suusaspordi hooaega võib pidada lõppenuks. Eestis on praegu küsimuseks, kes võidab talvespordiliidu rändauhinna parima maakonnana. Kokkuvõttes on alles tegemata, kuid suuri lootusi on Viljandimaal, kus väga agarad oldud märkide sooritamiseks.

KIIRUISUTAMISES võis hooaja lõpul konstateerida Eesti taseme tublit tõusu. Tagantjärele ilmnes, et

maavõistlus Lätiga oli peetud liig vara. Seda selles mõttes, et meie kiiruisutajad oma täisvormi saavutasid alles kuu aega hiljem. Esimesena üllatas K. Päraste, kes 500 m-is hooaja parima margi surus alul 46,1-le ja hiljem koguni 46,0-le. Kuid suure trumbi mängis välja meistrivõistlustel Aleksander Mitt. Mees, kelle kohta veel mõni aeg tagasi peeti väheusutavaks Eesti rekordide põrmustamist laiemas ulatuses, sai selle vägiteoga siiski hakkama. Uued rekordid seadis ta distantsides 1500—10.000 m, kaasa arvatult ka 3000 m. Eriti tunduvalt parandas ta oma nimel seisva 5000 m rekordi: 9.32,3-lt 8.54,4-le, ja 3000 m-is O. Veermani rekordi 6.42,3-lt 5.37,4-le. Ülejäänud kahe distantsis seadis ta uuteks markideks: 1500 m — 2.27,3 ja 10.000 m — 18.15,4. Punktides oli nelja tavalise võistlusdistantsi kokkuvõte 203.676, milline resultaat on rahvusvaheline juba täiel määral. Ka R. Jürgenson ületas senised rekordid 5000 ja 10.000 m-is. Punktide summa seejuures 211.84.

A. Miti ja R. Jürgensoni meistrivõistluste tagajärgedega oleks maavõistlus Lätiga võidetud ülekaalukalt. Tegelikult pidigi meistrivõistluste päevadel peetama teine maavõistlus Lätiga, kuid Eesti liit loobus, kartes ebasoodsat ilma. Samal ajal korraldatud Läti esivõistlustel tuli kõigi distantside võitjaks ja üldmeistriks J. Andriksons nõrga punktide summaga — 223.063.

Maailma parimad kiiruisutamises — Norra ja Soome — kohtasid maavõistluses Oslos. Seegikord võitis Norra. Vahekord 100,5 : 119,5, mis oli läinudaastasest 105,5 : 117,5-st suurem võit.

ILUISUTAMISES möödus viimane aeg maailma-meistrivõistluste tähe all. Oslos tuli Sonja Henie juba kaheksas kord maailmameistriks. Vaevalt purustab keegi kunagi selle rekordi. Sonja on ikkagi võitmatu ja konkurentidest võimsalt ees. Ainsana talle väga lähedale küündis Megan Taylor, kellest E. Spordilehe jaanuarinumbris öeldult võib sirgneda Sonja ületaja. Oleks see 15-aastane inglanna Oslos esinenud rahulikumalt ja figuuridesse põiminud veidi rohkem ettevõtlikkust ja n-ö. pühalikkust, siis oleks ta vist juba seekord röövinud Sonja tiitli. Kolmandaks tuli meile tuntud Liselotte Landbeck, neljandaks Vivianne Hulten, Rootsi, ja viiendaks Mirabel Vinson, USA.

Stokholmis meestesõidus võitis mõistetavalt Karl Schäfer. Helsingis m-m-võistlustel segapaaridele võitis Ungari paar prl. Rotter — Szollas, kuigi usuti Austria paarilt prl. Papez-Zwackilt nende ületajat. Helsingis samal ajal peetud rahvusvahelistel võistlustel meeste-sõidus tuli Eesti edustajana A. Hirv viie osavõtja seas neljandaks, ületanult B. Nikkase. Viimase vend Markus Nikkanen revanscheeris oma Stokholmi-kaotuse Erdős'ile, Austria, ja tuli kõigi viie kohtuniku üksmeelse hinnangul esimeseks.

JÄÄHOKI, milles veel esimestel tali-olümpiamängudel 1924. a. Chamonix's Kanada ja Ameerika oma Euroopa vastaseid kostitasid kahenumbriliste väravate arvudega, on viimasel ajal teinud Euroopas suurt võidukäiku. Euroopa praegune tase ei küündi küll jäähoki hällimaa Kanada ja selle naabri USA üllatamiseni, kuid igal juhul suudetakse nende ookeanitaguste jää-

kangelastega võistelda juba tasavägiselt. Ei saa enam juttugi olla üleolevast mängimisest eurooplastega, vaid tuleb tugevasti võistelda. Milanos maailmameistrivõistlustel tuli küll Kanada uuesti meistriks, kuid ainult üle noatera. Eriti raske matsch oli tal Schweitsiga. Viimane kaotas 1:2, kuid arvustus hindas teda paremaks sama üheväravalise vahekorraga. Halvasse pigisse sattus Schweits võistlusel Saksa vastu, kellele kaotas suurel ebaõnnel. Seega Euroopa parima nimetuse päris Milanos Saksa. Et aga Schweits siiski omab suuremad õigused sellele tiitlile, tõendas ta hiljem Baseli-maavõistluses, võites Saksa selgesti 5:0!

Kuna jäähokit nüüd harrastab kogu maailm, siis mõistetavalt ei saanud ka Eesti veel kauemalt külmaks jääda selle ala vastu. Paar aastat oli seda ala katsetanud Kalev üksinda, kuni tänavu jõuti õnneks ka meistrivõistlusteni. Võib öelda, et meie, eestlased, kipume alati hiljaks jääma, ja pärast peame seda ränge mini pingutama teistele rahvustele järelejäõudmiseks. Naaber Läti on olnud targem. Seal on jäähoki vana juba mitu aastat ja on peetud isegi maavõistlus Leeduga. Loodame järgmisel hooajal jäähoki suuremat levikut Eestis.

Esimestel meistrivõistlustel paradeeris Kalev. Esimese vastase Kiviõli Spordiklubi lülitas ta välja 12:0. Selle järele oli tal poolfinaalis raske heitlus Spordiga. Kalev mängis ühtlasemalt ja teenis saavutatud võidu, kuigi ainuke võiduvärv tuli kuidagi üle noatera. Teises poolfinaalis ASK võitis Tartu Kalevi 4:2 ja finaalis viis Kalev koju meistritiitli 3:0-võiduga.

JÄÄPALL ehk bandy on Euroopas jäähokist varem ala, kuid nüüd taandub ta ikka rohkem Kanada mängu ees. Varem harrastasid jääpalli väga intensiivselt Inglise, Austria ja Ungari, olles tol ajal maailma parimad. Põhjariikidesse kandus bandy hiljem. Nüüd on aga Põhjariigid peagu ainsad selle ala harrastajad ning Soome 3:0-võiduga Rootsi üle maailma parim. Eestis oli jääpall l. a. suremise veerel, kuid tänavu suudeti talle kuidagi siiski hing sisse puhuda.

Hooaja ainuke maavõistlus peeti Soomega Porvoos, kusjuures Porvoole oli maaõttelu isegi suuremaks sündmuseks kui Eestile. See oli esimene maavõistlus Porvoos ja kogu Porvoo elas sündmusele kaasa. Soome pani välja mängutugeva meeskonna, kelles peagu kõik olid kuulunud Rootsi vastu esinenud A või B garnituuri. Sellele vaatamata suutis Eesti võistelda tasavägiselt kuni teise poolaja keskpaigani, millal seis oli ainult 4:3 Soome eduks. Kümne minuti vältel lisas aga Soome veel kaks väravat ja võitis 6:3. Seegi resultaat on Eesti kohta hea. Eesti väravaküttideks olid E. Tipner (2) ja V. Hammer.

Soome lehed märgivad, et Eestist on sirgunud hea vastane, kes Soome, Rootsi ja Norra kõrval jääb üheks lisamohikaanlaseks sellel Euroopas väljasureval spordialal. Uisutamises ja väravalöökidest on Eesti küll Soomest järele, kuid siiski tunduvalt edenenuv võrrelduna eelmiste aastatega. Eesti üritanud tugevasti ja esimese poolaja viik 2:2 olnud Soomele üllatuseks. See oleks kujunenud koguni saatuslikuks, kui teisel poolajal poleks mängu toodud Rootsi A vastu hiilgavalt

esinenud tf. Strömsten. Soomlaste hinnangul oli eestlaste parimaks vv. A. Rauk. Edasi olnud head V. Hammer, R. Sauer, E. Aun ja E. Tipner. Viimane olnud heas löõgihoos ja tekitanud suuri segadusi Soome poolkaitses.

Meistrivõistlustel startis kolm meeskonda, seega vähem kui jäähokis. Eelmängul Kalev võitis Tartu nimetaimu 8:3. Finaalis Spordiga suutis Kalev oma vastase sel hooajal järjekordselt võita, kuid mängu alul saavutatud suur tagajärg 4:1 kahanes mängu lõpuks ja oleks Kalevile peagu muutunud kaotuseks, kui ta meeskonnast välja langes R. Sauer ja mängu tuli jätkata kümne mehega. Siiski säilitas Kalev võiduna 4:3 ja tuli kuuendat korda meistriks. Hoki kaasa arvatult on Kalev tänavu kahekordne meister jälle. Seda võib kiitusega mainida, kuna Kalevi meeskonnad on hooajal kõige innukamalt püsinud mõlema ala tree ningus.

BOBISÕIDUS peeti maailma-meistrivõistlused nelikbobidele Garmisch-Partenkirchenis. Võitjaks tuli Rumeenia ja Prantsuse ees Saksa meeskond Hans Kiliiani juhtimisel, kes teatavasti Lake Placidis saavutas pronksmedali. Need olid esimesed suurvõistlused värskest valminud olümpia-bobiteel ja tulemused olid heaks tunnustuseks tee kõlvulisuse kohta. Kaksikbobidele olid meistrivõistlused Engelbergis, Schweitsis. Lake Placidi hõbemedalimehi schweitslasi Gapadrutt-Geieri tabas teisel päeval kurveõnnetus, mille tõttu nad konkurentsist välja langesid. Selle õnnetuseta oleks Schweits oma esimese päeva suure edu arvel arvata vasti tulnud võitjaks. Nüüd omandas meistritiitli Rumeenia paar Frim-Dimitrescu kahe Saksa bobi ees.

Kõik Garmisch-Partenkircheni tali-olümpiamängude ehitused on peagu valmis. Peale bobitee on ka hüppemägi hästi õnnestunud. Mägi garanteerib hüppajaile väga suurejoonelisi tehnilisi saansse. Esimestel võistlustel olümpia-hüppemäel saavutasid norralased Raabe ja Sörensen ladusalt 82 m, kuna Birger Ruud ja Kaarby leppisid ainult ühe meetri võrra väiksema tagajärgjega. Võib küsida, milliseid gigantseid hüppeid sooritatakse sellel mäel olümpia-konkurentsist? Kas 90 m?

Moodsad «õõvahid».

Inglismaal on tekkinud uus õõvahide liik. Nendel õõvahitidel ei ole aga kohuseks, nagu nende kutselistel eelkäijatel, kepi ja laternaga, relvastatult kellaaega hõigata ja rahulike linnaelanike elu ja vara röövlite ja mõrtsukate eest kaitsta, vaid nad peavad „peale passima“, et härrad jalgpallimängijad võistluste eel õigeaegselt magama heidaksid. Kuigi enamik mängijaid vasturääkimatult alistub treeneri korraldusele hiljemalt kl. 10.30 voodisse heita, leidub siin ja seal jälle mõningaid, kes ei suuda leida teed voodisse. Nende ebakindlate järele peabki valvama. „Õõvahi“, kellel sääraсте valvamine ülesandeks, jälgib mängijat, ja kui aeg on saabunud, ilmub ta, koputab mängijale diskreetselt õlale ja saadab pallimehe koju.

Mõistetaval viisil on see uus viis tarvitusel ainult professionaal-mängijate kohta, kuid mõnelegi amatöörile ei teeks see kahju, kui päeval enne tähtsat matschi ta õigeaegselt magama pannakse.

ANNA RAUDKATS:

MÕNI SÕNA RAHVATANTSUDEST

Eesti Spordilehe detsembrikuu numbris, artiklis „Rahvas võimleb“ on avaldatud intervjuu E. Idla ÜENÜ võimlemisinstituudi tegevuse kohta. Selles intervjuus peale muu puudutatakse ka meie rahvatantsude küsimust. E. Idla arvamisel on senine rahvatantsude harrastamine ja viljeldamine olnud osaliselt väär. Seda enam, et kasutada on olnud vaid üks, Anna Raudkatsi, raamat. Väär käsitamine seisvat selles, et tantsud olevat esitatud liig mitmetuurilistena ja et nad baseeruvat üksiku isiku loominguil. Lubatagu ka minule, kui mainitud raamatu autorile, mõni sõna selles küsimuses.

Lehitsedes minu „Eesti rahvatantse“ võib igaüks kergesti veenduda, et seal kirjeldatud 24 tantsut on ühetuurilisi — 14, kahe- ja kolmetuurilisi — 4, ning üle kolme tuuri omavaid tantse vaid 6, kusjuures suurim tuuride arv (10) esineb kaera-jaanis. Ilmselt eksib E. Idla labajalavalsi suhtes: minu raamatus on mainitud tants fikseeritud neljas tuuris, mitte kaheksas, nagu väidab intervjuu andja.

Nagu nähtub ülaloodud loetelust, moodustavad pikemad, keerulisemad tantsud vaid ühe veerandi minu raamatus kirjeldatud tantsudest. Ka nende viimaste olemasolu on minu arvates õigustatud. Kuigi nimelt isiklikult pooldan rahvatantsu tema loomulikus, ilustamata rüüis, tahtsin siiski oma kogus pakkuda ka mõningaid vaheldusrikkamaid, efektsemaid tantse, mis sobiksid ettekandmiseks laval, suurematel vabaõhupidustustel või esinemistel välismaal. Leidub ju sääraseid pikemaid, keerukamaid „esindustantse“ kõigis minule tuntud teiste rahvaste tantsukogudes. Miks siis ei peaks mõningaid sellelaadseid leiduma ka „Eesti rahvatantsudes“? Ja et nende järele vajadust tuntakse, see ilmneb kõige selgemini asjaolust, et tuljak, labajalavall, viru-polka, hüppetants, räditants ja pulgatants moodustavad nii öelda raudvara meie rahvatantsijate esinemistel nii kodu- kui välismaal. Viimastest mainin vaid ÜENÜ rahvatantsutrupi korduvaid esinemisi Rootsis, Soomes ja mujal ning eesti naisvõimlejate rahvatantsu-ettekandeid rahvusvahelistel naisvõimlejate pidustustel Helsingis 1929. Ka Tallinnas eeloleval suvel korraldatavate esimeste üleriiklike võimlemis- ja spordimängude kavasse võetud kolmest rahvatantsust kuuluvad kaks (labajalavall ja tuljak) mainitud esindustantsude hulka. Nii et päris liigsetena nad siiski ei tundu.

Seda rahvatantsude vormist. Mida oleks nüüd öelda nende sisust? Kas ja kuivõrd domineerib seal üksiku isiku või rahva loomingu? Ma mõtlen, kõige õigem on ka selle küsimuse otsustamisel lasta kõnelda arvudel. „Eesti rahvatantsudes“ kirjeldatud 24 tantsust on 15 (seega valdav enamus) avaldatud täpselt samal kujul nagu nad kohtadel üles tähendatud; 2 vähemal ning

7 suuremal määral stiliseeritud või soveldatud kujul (iga tantsu juures on vastav märkus).

Kogu raamatus leiduva materjali olen hankinud peamiselt kahel pikemal kogumisretkel Setumaal ning Kolga rannas suvel 1914. Tulemus oli haruldaselt viljakas seetõttu, et dr. O. Kallas oli mind rikkalikult varustanud vanade tantsijate ning mängijate aadressidega, millised temale olid saadetud tema sellekohaste üleskutsete peale ajalehis. Reisikaaslaseks oli minul tuntud Soome muusikateadlane dr. A. O. Väisänen, kes fonografeeris tantsuviisid. Mainitud kahelt matkalt saadud materjali olen täiendanud ning mitmekesisitanud 12 aasta jooksul (kuni raamatu ilmumiseni kehvadel 1926), püüdes ära kasutada igat kokkupuutumist vanu tantse oskavate isikutega nii linnas kui maal. Võin öelda liialduseta, et minul kasutada olnud materjal on rikkalikum ja mitmekesisem, kui Tartu rahvaluule arhiivi oma, millises asjaolus võisin veenduda isiklikult, töötades mainitud asutuses suvel 1925. Ütleb ju E. Idla isegi oma intervjuu alul, et rahvatantsud on kõige vähem viljeldatud alasid rahvaluule arhiivis. Seepärast tundubki vähe veenvana tema püüe tõestada „kaheksatuurilise“ labajalavalsi mitte-rahvapärast väitega, et rahvaluule arhiivis puuduvad mainitud tantsu kohta iga-sugused andmed peale ühe.

Olen kogunud rahvatantse ja nende sugemeid mitte puhtetnograafilisel otstarbel, nii öelda muuseumi materjaliks, vaid selleks, et neid uuesti viia ellu, võtta tarvitusele kodus, koolis, rahvuslikel pidustustel jne. Selleks ilmutasin nad trükis, varustatuna üksikasjaliste seletuste, nootide, piltide ning joonistega. Mis end kogutud materjalist andis tarvitada üleskirjutatud kujul, sai ka sellisena fikseeritud (17 tantsu). Ülejäänud 7 tantsu juures võib minu „isikliku loomingu“ kõne alla tulla vaid tantsuvormide loogiline grupeerimine ja vaheldamine, üksikute tuuride ja nende osade varieerimine ning sageli ka ilmselt ühtekuuluvate fragmentide kokkusulatamine, see on tantsu restaureerimine sellisena, „nagu ta olla võiks“. Säärane rahvapäraste elementide valamine praeguse aja nõuetele vastavasse vormi on suures ulatuses läbi viidud, näiteks, muusika alal, ilma et kellelegi pähe tuleks nimetada seesugust rahvaviiside viljelemist väärriks. Tõrjun kategooriliselt tagasi analoogilise väite ka rahvatantsude suhtes.

Lubatagu minule siinkohal üks väike ääremärkus. Mottoks võiks olla: tempora mutantur et nos mutamus in illis. Ammuks see oli, kui minu raamatu ilmumise puhul räägiti tema „muuseumlikkusest“. Kuid just ÜENÜ rahvatantsijate ringkondades, kes oma välismaareisidel olid tutvunud teiste rahvaste „paraadtantsudega“, korduvalt oli kuulda arvamisi, et meie rahvatantsud olevat liig „lihtsad“, eriti võrrelduna rootsi rahvatantsudega, mille sageli akrobaatlikku laadi võtetest kõneldi suure imetlusega. Mina isiklikult olen

KAS JOOKS VÕI KÄIK?

MIDA PIDADA PAREMAKS KEVADISEL MURDMAAJOOKSU TREENINGUL

Sisetreeningu kõrval alustasid jooksjad juba veebruaris murdmaajooksu treeninguga väljas. Peale jooksjate on sellele asunud või asumis ka jalg- ja pesapallimängijad ning ujumised. Võistlusi murdmaajooksus võib pidada juba märtsikuu lõpul. Veel enam: seda tuleb tungivalt soovitada, kuna need eriti jooksjatele on tarvilised varajasema võistlusvormi saavutamiseks. Murdmaajooksu hooaja alates kergib päevakorda mõningaid vaidlusi tekitanud küsimus: mis on parem treeningu mõttes, kas käik või jooks? Pöördusime selle küsimusega A. Klumbergi poole, kes seletas alljärgnevat:

Teaduslike uurimuste ja jooksjate praktika põhjal on öelda, et eelistada tuleb jooksu. Eeskätt sellepärast, et jooks ei pöru niivõrd jalgu, mis talvisel sisetreeningul pole kunagi küllaldaselt läbi töötatud. Teiseks: siseelundite tugevdamiseks annab jooks paremaid tagajärgi, kuna jooksul on siseelundid paremini ja ühtlasemalt tegevuses. Need kaks asjaolu räägivad juba küllalt mõjuvalt jooksu kasuks.

Käiku võib appi võtta ainult vajaduse korral, kuid ka selgi puhul pole soovitatav piirduda üksnes käiguga, vaid viimast teha vahelduseks jooksule. Käiku vahelduseks jooksule võib, näiteks, siis teha, kui ei suudeta kogu aeg joosta. Käik ei tohi olla aga kiiretempoline ega sarnaneda suusataja-käigule. Kergejõustik-

lase käik on pehme, isegi pehmem kui tavaline tänavakäik. Astuda tuleb kergelt, jalgu pörutamata.

Vahelduvalt joostes ja käies tuleb alati enne uuesti jooksule asumist käigul eriliste võimlemisharjutustega kopeerida jooksu. Tõukejalg sirutatakse välja, hoojala põlv tõstetakse üles ja järgnevalt surutakse ta rohkem ette. Koos viimase liigutusega pööratakse ette ka vastaspoolne õlg. Käed liiguvad nagu jooksul. Astumine toimub kannale ja, keha raskuspunkti üleviimisel, päkalt varvastele. Jalg puudutab maad võimalikult vetruvalt. Säärane käik on väga soovitatav, kuid, rõhutan veel kord, ainult vahelduses jooksuga. Vastasel korral oleks ta organismile kurnav. Säärast käiku võib teha perioodidena kuni 100 m ja siis üle minna sörgile.

Ameeriklased, sakslased, inglased jne. tarvitavad treeningul ainult jooksu. Soomlased jooksevad vahelduvalt käiguga. Kuid soomlastel on selleks ka oma põhjus. Soome lumine maastik, kus sageli tuleb tampida sügavas lumes, mis väsitav, ei võimalda küllaldaselt jooksu harrastamist. Seetõttu ongi soomlaste jooksutreeningus palju käiku. Kuid peale sellegi suur osa Soome jooksjaid pooldab ainult käiku, eriti viimase aja jooksjaid.

Veel üks väike asjaolu räägib jooksu kasuks. See on aja kokkuhoid. Näiteks pikamaajooksja treeningu tavaline kestvus on 20–30 min. Põimides aga jooksusse ka käiku kulub igakordsele treeningule üle tunni.

Silmas pidades välistreeningu algust, kasutan võimalust veel mõne näpunäite andmiseks.

Kategooriliselt tuleb nõuda, et sprinterid ärgu harrastagu murdmaad. Murdmaa on kohane ainult kesk- ja pikamaajooksjatele.

Samuti nõuab tähelepanu, kuidas joosta mitmesuguseid murdmaastikke. Olen meie sportlaste seas pannud tähele mitmeid eksimusi sel alal. Lumisel maastikul joostagu naelkingades ja lühemate sammudega, et vältida libisemisi ja kukkumisi. Mäest üles joostagu samuti lühikeste sammudega, peagu tammuvalt ja päkal. Mäest alla joostes mitte pingutada, vaid hoida keha pingevabana, ja joosta nii, et jalakand puudutab maad enne varbaid. Kehaasend seejuures olgu ristloodis veepinnale. Üle aedade ja muude sellesarnaste takistuste tuleb ronida, mitte hüpata. Kus hüpe on möödapääsmatult tarviline, seal püüda hüpata kergelt, kusjuures hüpe sarnaneb rohkem pikendatud jooksusammule. Soisel või liivasel maastikul ja heinamaal joostagu lühemate sammudega ja kiiresti, et vältida jalgade sissevajumist. Ainult metsavahelistel radadel ja muul sellesarnasel pinnal võib joosta nagu sõerajal.

alati pooldanud ning propageerinud rahvatantsu tema lihtsal, ilustamatul, rahvaloomingule kõige lähemal seisval kujul, ning ka vajalikel stiliseerimistel vältinud liigset efektide tagaajamist. Seda rõõmustavam, et minu tagasihoidlikud vaated ses küsimuses nüüd ka jagamist leiavad nii tooniandvalt asutuselt nagu ÜENÜ võimlemisinstituut.

Sissemurdmisena lahtisest uksest tundub E. Idda väljendus, et instituudi sooviks on rahvatantsude restaureerimine üleskirjutatud andmete, mitte aga üksiku isiku loomingul alusel. See põhimõte on mainitud küsimuses maksev olnud ammu enne võimlemisinstituudi asutamist.

Ei saa lõpuks jätta tunnustavalt alla kriipsutamata neid suuri teeneid, millised on ÜENÜ-l meie rahvatantsude propageerimisel nii sise- kui välismaal. Kui nüüd asutakse ka rahvatantsude täiendavale kogumisele ning viljelemisele, siis võime õigusega hellitada häid tulevikulootusi. Võimsal, ülemaailisel organisatsioonil oma rohkearvulise, vaimustusvõimelise liikmeskonnaga, suuremate aineliste ressursidega ning oma häälekandjaga on kergem seda tööd läbi viia, kui üksikutel isikutel. Nii et tulevikus meil on kindlasti tarvitada enam kui üks raamat sel alal. Selleks jõudu!



KALEVI NAISVÕIMLEJAD (1. grupp). Elava ringi keskel pr. F. ALEV, naisvõimlejate juhataja.

Miks vajab tänapäeva naine kehakultuuri?

TEE ILULE, TERVISELE JA NOORUSJÕULE

Dr. H. ZIRK

1. Kuna vaimukultuur taotleb peamiselt saavutusi vaimsel alal ja annab arenguvõimalusi ainult inimvaimule, unustades sealjuures keha, tahab kehakultuur luua tasakaalu ja ehitada silda kuristikule, mis eraldas sajandite kestes vaimu kehast. Üle tuhande aasta alahinnati keha tähtsust. Keskajal vaadati kehale kui patuobjektile. Kehaharjutused, eriti naisele, ja suplemine, ihu paljastamise tõttu — olid peagu täiesti keelatud. Vaimse kultuuri tõusuaastail ja kunstide õitsengu ajastul oli keha vaimuinimesele nagu tülikas ja soovimatuks lisandiks. Kui prantsuse kuninga Louis XIV ajajärgul peen-haritud õuedaamid kord aastas vannis käisid, ihumustuse tavaliseks maskeerimiseks lõhnaõli ja puudrit tarvitades, kui galantsete kavaleride parukate all parasiidid siginesid — siis ei olnud kehal mingit väärtust, ta ei olnud muud kui erootiliste elamuste esemeks. Romantismi õitse aastad olid ühtlasi suurimaks ebahügieeni perioodiks...

Tänapäeva kehakultuuri ülesandeks on tõsta inimekeha sellele tasemele, millist ta väärib loodusõuete kohaselt, et olla terve ja elujõuline. Asjatult näevad mõned vaimuinimesed spordis fantoomi, mis viib inimekonda lihas-inimese ajajärku ja vaimsete huvide degenererumisele, võõrutades teadusest, kunstist, kirjandusest. Terve ja elujõuline keha on parimaks vaimutempliks.

2. Väga paljudes ringkonnis valitseb arvamus, et kehaline kasvatus on eelkõige tarviline meessoole ja vähema tähtsusega naisele. See vaade ei ole õige — naise kehaareng ja tervislik seisund on rahvabioloogiliselt palju olulisemaid tegureid kui mehe tervis.

Terve ja elutugeva inimsoo edasiandmiseks on vaja, et mehe kui ka naise keha oleks konstitutsioonilt terve. Inimese konstitutsiooni all mõistame nende omaduste ja võimete summat, mis on ühest küljest meie esivanemate pärandus, nii nim. genotüüp, ja teisalt omadusi — tingitud üksikisiku elutingimuste ja ümbruskonna koosmõjust (nii nim. fenotüüp). Neist on kasvatusel alluv ja seega arenguvõimeline ainult fenotüüpiline osa selles ulatuses, kui võrd seda lubavad pärvuse teel saadud genotüüpilised omadused, mis ise on muutumatud ühe indiviidi elu kestes. Kuid tarbekohaselt korraldades elutingimusi ja kasvatades oma fenotüüpi on võimalik teatud suunas ette määrata ja arendada ka tulevaste põlvkondade konstitutsiooni. Viimane ülesanne peakski olema ratsionaalse inim- ja kehakultuuri õilsamaid taotlusi: üksikindiviidi vaimu- ja kehavõimete kooskõlastumise ja nende edustamisega ning ühiskonna tervishoitingimuste parandamisega luua täiuslikumaid eludusi tuleva generatsiooni tugevdamiseks.

Naise osa selles töös on määratu suur. Kultuuri-ajaloolane Morgan juhtis tähelepanu sellele, et vanasreekas ja Roomas, neis imetlemisväärseis tsivilisatsiooni ja kehakultuuri keskustes, etendas domineerivat osa meessugu, ning oletas, et tolleaaja tsivilisatsiooni languse põhjuseks oli mitteoskus küllaldaselt arendada naist. Tuntud günekoloog Sellheim arvas, et naise keha ülesanded ei ole ainuüksi mitmekülgsemad, keerukamad ja suuremad, vaid ka inimsoo olelu jaoks ja edasiarenguks tähtsamad mehe keha omist.

Terve mees annab tulevale lapsele kaasa eluvõimsad idurakud. Taoliselt kõrgeväärtuslikule viljaseemnele, mis ei lähe idanema kehvast maapinnast või areneb jõuetuks viljakõrreks, on lugu ka parimagi inimesemnega. Kui emalik organism on nõrk, haiglane, elujõuetu, saab emahüsi kasvav inimloode kogu raseduse ajal alaväärseid toitemahlu ning vähe on lootust terve ja tugeva lapse saamiseks. Eluvõimsa lapse sigitamiseks on vajaline, et mõlemad tingimused seks oleksid soodsaimad: 1) terved idurakud (mehe ja naise) ja 2) terve emahü. Mehe suhtes saab arvestada ainult esimese teguriga, kuna naise organism peab vastama mõlemale tingimusele.

Terve emahü on ka tarviliseks eelduseks sünnitusemehanismile, mille heast kordaminekust oleneb niihästi ema kui ka lapse edasine tervislik seisund. Ka on vastündinule olulise tähtsusega, kas saab ta toidetud rinnaga või mitte, mis on jällegi sõltuvuses emaorganismi heast konstitutsioonist.

Naise organismil on seega rida ülesandeid täita, mis puuduvad mehel. Rasedus, emakssaamine, imiku toitmine emarinnaga — need kõik on erifunktsioonid, mis nõuavad teatud perioodil suurt jõudu ja head tervist. Seetõttu vajab naise keha erakordset hoolt ja tarbekohast, asjatundlikku harimist, et optimaalselt suuta neid keerukaid ülesandeid lahendada.

Kehakultuuril lasub siin määratu suur tähtsus: naise igakülgse kehalise kasvatused kaudu, tervistades fenotüüpilist osa (v. ülal), luua parimaid eeltingimusi ka genotüübi parandamisele tugevate generatsioonide sigitamiseks. Naise kavakindel kehakool ei oma üksi väärtusi tema isikkikus elus, vaid palju enam tervishoidlikult, kasvatades tervet ja elujõulist rahvatõugu.

3. Kuna mehe kehaline kasvatus ja sport on tänapäeval saanud vastuvaidlematuks vajaduseks ja leiab varsti kõikjal õiget tunnustust, ei valitse naisspordi suhtes isegi kompetentseis ringkonnis ühismeelt. Ühelt poolt rõhutavad vanameelsemad alatasa spordiharjutuste ohtlikkust naise kehale ja hoiatavad nende eest. Teisalt kuulduv hääli, mis ei tunnusta mingeid pidureid, ega konstitutsionaalset vahetki mees- ja naisorganismis, vaid nõuavad tingimusteta üheõiguslust naisele ka kehakultuuri alal. Viimane pool väidab, et naise kehanõrkus on ainult kultuurimõjust tingitud degeneratsiooni nähe.

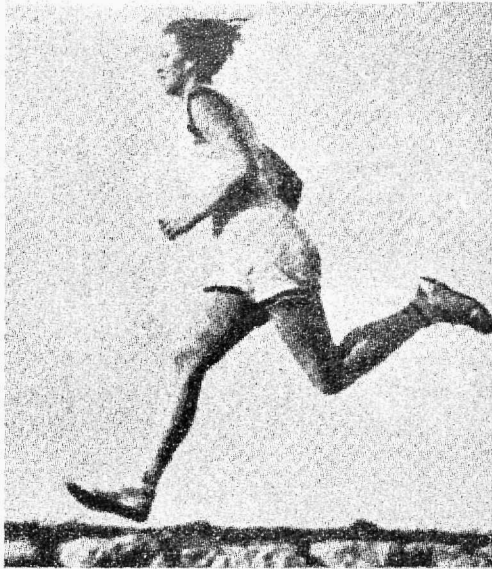
Õigeks osutub kuldne kesktee. Üks tuntud naisarst tähendas väga õieti, et iga kultuuredu põhjeneb mõlemate sugupoolte differentseer-



Pingutusettipp kaugushüppel. Esteedid nimetavad seda krambistumiseks. Spordis on see kontsentreeritud energia.



Kontsentratsioon, kuid sellest hoolimata elegantsus: palliviskel. Uus põlv on tulvil jõudu.



Sihiteadlikult vaba ja vormikaunis jooks. Tahe ja elegantsus!

mises. Kehaharjutuste valikul peab silmas pidama seda erinevust, nii kehaehituslikult kui ka füsioloogiliselt, ainult sel tingimusel võib loota tulu tervisele. Naise kehaline kasvatus ei tohi viia erinevate tunnuste kaotamisele, vastuoksa — ta peab soodustama just naise eriorganite tegevuse edustamist looduslikult tarbekohases suunas ja teda ette valmistama tähtsaile emakohuseile.

Bioloogilisest tarbeprintsipi loobumine, tingimusteta üheõiguse nõudmine naisele kutselisel, vaimu- ja kehakultuuri alal, viib meid „intersessuaalse“, mees-naise tüübi tekkimisele, nii nagu neid välismaa suurlinnad siin-seal külluses produtseerivad. Selline „poisitar“, omades palju sarnasust mehega eluviisis, harjumusis ning töövõimeski, võib ühelteisel kutsealal esineda tähelepanuvääriva jõuna, osutades mõnikord suurt saavutusvõimet. Vaatamata üksikuile positiivsele omadusele, jääb ta siiski soovimatuks naistüübiks, bioloogiliselt alaväärseks, kuna puudub tahe ja tihtigi võime järeltuleva soo sigimiseks.

Naisspordi vastased toovadki esile fakti, et moodsad spordiharud, millele siirdunud ka naine, kasvatavat naistest sarnast „suguvahelist“ olendit. Kuigi tänapäeva spordinaine erineb tublisti kehakujult harilikust „mass-naisest“, omades kitsamad puusad, pikemad jalad, saledama kehakuju, sarnledes rohkem mehekehale kui vanamoeline laiavalgumud puusaga „kodukana“ — siis ei tarvitse need nähted sugugi mitte vastolus olla naise emafunktsioonidega.

Nagu laialdased uurimused naissportlaste juures näitasid, ei vasta tõelole arvamus, et saled sportlanna, suhteliselt kitsa puusaga, on võimetu tähtsamale naisülesandele — sünnitusele, vaid vastuoksa — igapäev saabuvad teated naissportlase kerge ja õnneliku sünnituskulgu kohta. Kehaharjutuste kaudu kaotavad puusad tavalise paksu rasvpadjandi, millest on tingitud väiksem puusamõõt, samuti kaha-

neb kõhu rasvkate kõhumuskulatuuri tugevnemise tõttu, mis on suure tähtsusega sünnitusmehanismile. Pärast sünnitusakti soodustab hea kõhu- ja puusalihaslik ka füsioloogilist emaka taandarengut ning hoiab ära nähtelt nii väga kardetud rippuvat kõhtu ja seega kindlustab ilusa kehakuju püsimist.

Ka on tähendatud kehaharjutuste head toimet klimakteeriumi või sigivuse lõpp-perioodil, üleminekuajal, mil sugunäärmed pikkamisi lõpetavad oma funktsioone ja mis harilikult on seoses häirivate nähetega südametegevuses, vereringes, seedimises jne.

Ei tarvitse erilisel alla kriipsutada, et peale puhtnaiseliste ülesannete ka üldfüsioloogilised kehatalitused palju võidavad kavakindlalt läbiviidud harjutustist. Südametegevus ja vereringe paranevad, kopsude maht kasvab, seedimishäired, nagu kõhukinnisus, mille all palju naised kannatab, kaovad. Ühe sõnaga — kogu naisorganism elustub ja tugevneb, mis on parimaks kaitseks praeguseaja rohkearvuliste haiguste eest.

Eriti vajab aga kehakultuuri just tänapäeva naine, kes on seotud kutselise tööga ja ühtlasi täidab oma kohuseid pereemana, mis nõuavad eranditult head tervist, palju jõudu ja väsimatust. Naine, kes on saavutusvõimne spordiväljal ja võimlas, suudab loomulikult ka nende ülesannetega kergemini toime saada kui hellitatud ja ainult vaimse tööga treenitud naisolend.

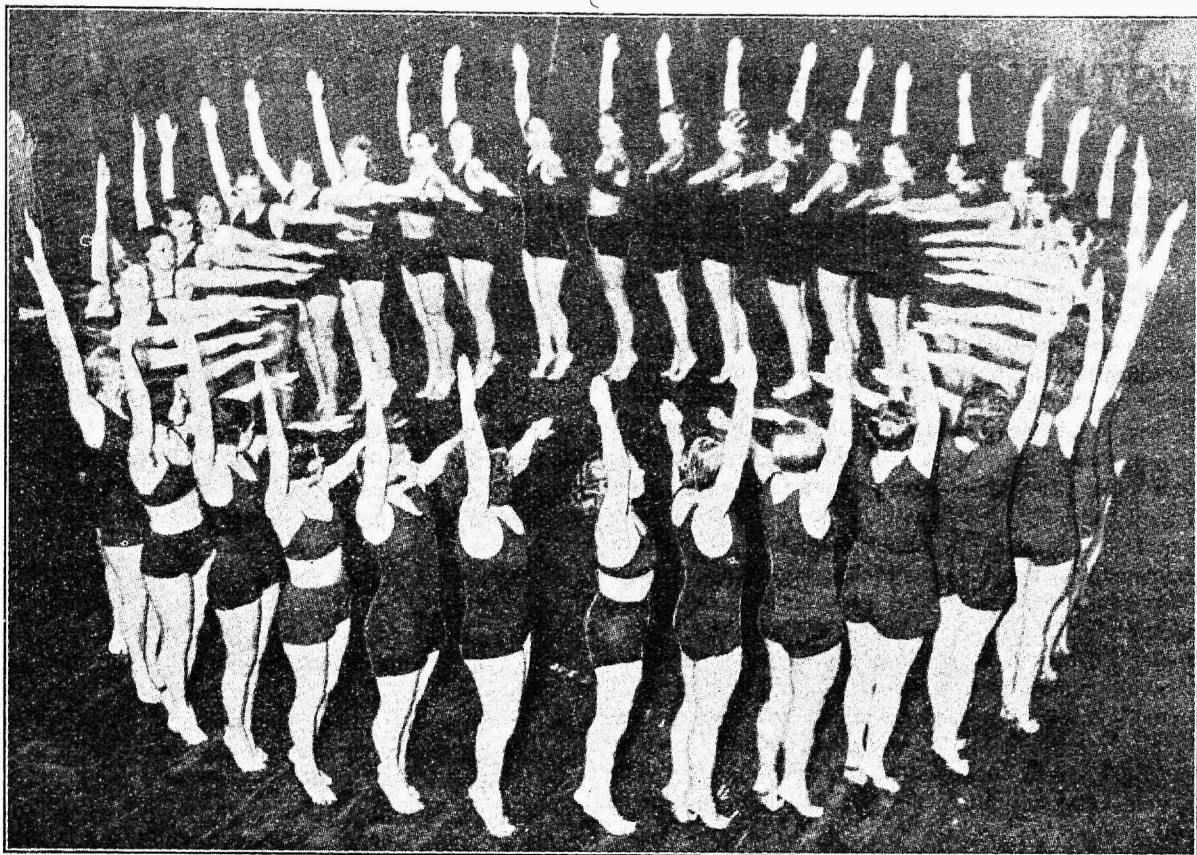
Kui seni oli kõne all kehakasvatuse vajadus ja tähtsus naisele peamiselt tüttervishoidlikust ja füsioloogilisest vaatekohast, siis tahaksin meeleldi puudutada ka kehakultuuri praktilis-esteetilist väärtust. Milline naine ei tahaks olla ilus? Ilumõiste ei ole naistel tänapäev seotud ainult egoistliku motiiviga, tahtega end maksma panna, vaid sageli leivaküsimusega — neil, kes peavad kutseliselt iseseisvatena töötama. Paljudes kohtades leiab üheväärseist kandidaatidest teenistuse see, kes omab kaunima välimuse. Ilu on naisele edu- ja eluküsimuseks. Milliseid abinõusid ei kasutaks vananev naine, milliseid ohvreid ta ei tooks, et säilitada kaduvat noort ja ilu?

Mööduva ja tihti kahjuliku mõjuga on kunstlikud nahavahendid, puuder ja minik. Kestvamaid tulemusi osutavad ainult loomulik-bioloogilised vahendid, mis leiame kehakultuuri vallas. Kehakultuur laiemas ulatuses — tarbekohased kehaliigutused ja massaaž, õhu, päikese ja vee kasutamine — on parimaid noorusjõu ja ilu allikaid. Nende kaudu saavutab naine tõelise ilu kehakuju ja liigutuste vastastikuse kooskõlas.

Jätsin puudutamata laiaulatusliku probleemi naise kehaliste harjutuste ja sportalade valikust, mis peab toimuma suure ettevaatusega ja individuaalselt, silmas pidades vanust, elukutset, mitmeid perioode naise elus, nagu kuupuhastus, rasedus, klimakteeriumiaastad jne.

Kokku võttes vajab tänapäeva naine kehakultuuri eeskätt rahvatõu tervendamise otstarbel kui ka isikliku tervise, elujõu ja ilu säilitamiseks.

Oma keha kujundada, see tähendab oma elu kujundada!



KALEVI NAISVÕIMLEJAD (2. grupp).

POKSIS TALLINNA POKSIKLUBI EESTI PARIM

Tänavused poksi-esivõistlused tõendasid, et tehniliselt parimaid poksijaid on meil kergemates kaaludes. Säärastena on välja tõsta K. Käbi, H. Freimuth ja uus-tulnuk E. Toom. Tehniliselt Eesti parimaks tituleeritud N. Stepulov ei olnud esivõistlustel oma tipp-topp vormis. Tegelikult ei olnud tal ka oma parima näitamiseks suuri võimalusi, kuna ainsaks raskemaks vastaseks talle oli V. Rööding. N. Kapustin oli „põgenenud“ keskkaalu, kus ta aga A. Reinkele kaotanult ei pääsnud üldse kohale. Eelpoolnimetatud tehniliselt head mehed on Matsoviite kooli vili ning seega heaks tunnustuseks vendade tööle. E. Toom, kelle kohta õigustatult öeldi, et ta peagu oleks võitnud kärbeskaalu meistritiitli, äratas erilisemaid tulevikulootusi. Figuurilt ja poksimis-laadilt tuleb ta meele Soome sulgkaallast A. Karlsson. Pole võimatu, et Toomist arenebki Eesti parimaid tehnikamehi.

Esivõistluste paeluvamaks matschiks oli üldtunnustatult H. Freimuthi ja E. Toomi vaheline finaali. Napilt-napilt võitis esimene. Järgmiseks heaks matschiks oli K. Käbi ja B. Griidini oma. Võistluste peanumbriks ennustatud L. Nielendri ja F. Lesteri kohtamine jäi sisetuks. Kauase ringist eemalolekuga on F. Lester palju kaotanud oma endisest oskusest. Oma kardetud sirgetega tabamisel polnud tal silmamöötu, asjaolu, mis on tavaline treeningust eemal olekul. Süstemaatlikul uuesti-treeningul ja kergekaalus võib F. Lester tagasi võita oma end. positsiooni. Keskkaalus oli A. Reinke jälle löögivõimas. Tema raske maksalööök A. Võrgile,

10 aastat startinud praegusele vanimale tegevpoeksijale, ei jätnud viimasele kuigi meeldiva juubelimälestuse.

Nooremast generatsioonist võib peale E. Toomi kiitvalt mainida veel E. Annardit, Truubergi, Issajevi, R. Valdsoni, A. Rebast ja E. Mildrit. Viimane sai küll võistluste ainsa puhta knock-ouidi E. Adelmanilt, kuid oli siiski tubli. Poolraskekaalus on sellel Koeru poisil suuremaid schansse. Esivõistlustelt puudus Tartu tugevaim kaader R. Vahi, H. Frei, Lukkinite j. t. näol, kuid võistlused olid siiski konkurentsirikkad. Meistri-tekstulid küll favoriidid, kuigi võitja-küsimus oli finaalides lõpp-gongini selgusetu. Esivõistluste mahlatuim finaali oli A. Reino ja H. Veeberi vahel. Reino tuiskas huupi ja klintschis järjest. Võitis H. Veeber. Esivõistluste paremusjärjestus kujunes järgmiseks:

Kärbeskaal: 1. H. Freimuth, TPK, 2. E. Toom, Gong; kukk-kaal: 1. K. Käbi TPK, 2. J. Aps, Võitleja, 3. B. Griidin, Sport; sulgkaal: 1. E. Taar, Sport, 2. E. Seeberg, TPK, 3. L. Hendrikson, TPK; kergekaal: 1. N. Stepulov, TPK, 2. V. Rööding, Sport, 3. A. Stepanov, TPK; kergekeskkaal: 1. L. Nielender, Sport, 2. F. Lester, TPK, 3. E. Annart, TPK; keskkaal: 1. A. Reinke, Sport, 2. A. Võrgi, Kalev, 3. R. Valdson, Tartu PK; poolraskekaal: 1. H. Veeber, Kalev, 2. A. Reino, TPK, 3. A. Rebane, Tartu PK; raskekaal: 1. E. Adelman, TPK, 2. E. Milder, Koeru SS.

Parima poksiseltsi nimetuse ja vabr. ühingu auhinna omandas Tallinna Poksiklubi 21 punktiga. Teised said punkte: Sport 12, Kalev 5, Gong, Võitleja, Koeru SS ja Tartu PK, igauks 2.

H. TANN:

EESTI VÕIMLEMINE JA SELLE OMAPÄRASUSI

Sportiliikumine Eestis on suutnud endale võita ligi 8.000-liikmelise registreeritud sportlaspere. Laiemates massides on kehaline kasvatus võitnud endale täielise eluõiguse, kuid seda ei saa öelda võimlemise kui ühe tähtsama kehakultuuri vormi kohta, mis õieti peaks olema aluseks ja lähtekohaks kogu spordiliikumisele.

Kuna meie tänapäeva võimlemine nii koolides kui ka seltsides tugeneb valiku meetodile, vaatamata sellele, et meil on terve rida õpetajaid, kes on omandanud kooli teatud süsteemi alal, kuid hiljem tööle asudes ei ole seda püüdnud arendada meie olude kohaselt, jäädes püsima varem omandatu ja õpitu juure, siis on hilisemad pealetulijad mitmesuguste kursuste ja välismaade ülikoolide mõjutustel püüdnud oma tööd kohastada käesoleva aja põhimõtte kohaselt „valides parimast kõige parema“. Kahtlemata omab aga niisugune valiku meetod palju hädadohtlikke külgi, eriti just käsitatuna noorte ja algajate õpetajate poolt, sest oskus valida parimast kõige paremat eeldab suuri kogemusi ja sügavat pedagoogilist kriitikat, ja — mis kõige tähtsam — kõigi nende voolude ja süsteemide põhjalikku tundmist, et mõista õiglaselt valida seda, mis võiks osutada meie inimtübile kõige kohasemaks.

Kuna E. Idlat võime lugeda tusedaks eriteadlaseks oma alal, siis ei oleks üleliigne vaadelda siinkohal neid põhimõtteid, millele ta rajab oma meetodi ja millega ta on suutnud anda meie nais- ja meesvõimlemisele seda, mis teeb selle huvitavaks ja vastuvõetavaks laiaadele massidele, andes oma meetodile juba algusest peale selle omaduse, et võimlemine võiks kujuneda igamehe alaks, rakendades seega oma huvitava käsitlusviisi kaudu kehakultuuri alal tööle laiasid masse.

Huvitav on siinjuures märkida, kuidas E. Idla tõlgitseb P. H. Ling'i ja hiljem rea tuntud füsioloogide poolt ülesseatud põhimõtet harjutusraskuse järjekorra alal. Kõiki neid ülalnimetatud harjutusgruppe käsitab ta ühe tunni jooksul liikumisvõimlemise põhimõtte kohaselt, ühe ja sama harjutuse juures korraga. Muidugi on siin ka omad erandid. Eriti just, mis puutub viimasesse gruppi, s. o. väljenduse osa kohta. E. Idla kasutab oma töö juures muusikat ainult niipalju, kui see on kooskõlas harjutaja löbu emotsioonide esilekutsumisega, kusjuures harjutusi täidetakse mitte teatud pala, takti ja selles edasiantud meeleolude järgi, vaid just ümberpöörduvalt. Harjutusi saadab improvisatsioon, mis kooskõlas harjutuse raskuse, täitmise rohkuse ja selle iseloomuga, jättes harjutajale võimaluse vabalt ennast väljendada ja arendada painduvuses, jõus jne. Kui veel võtta arvesse asjaolu, et E. Idla asendab need nurgelised turnijalikulid liigutused vaba, loomuliku liikumisega, ruumis, andes igale üksikule kord võimaluse vabalt ja individuaalselt vastavalt oma keha pikkusele, raskusele ja temperamendile ennast aren-

dada ja tunda ennast sotsiaalselt asetatuna elama, ennast arendama ja töötama, siis võib saada enam-vähem umbkaudse ettekujutuse tema tööst, mida kõike ühendab üheks harmooniliseks tervikuks ja täiendab võraturu osavusega ta ise kui õpetaja ja kui kasvataja.

Kui meil seni on orgaanjõu arendajatena võimlemise ja sportimise juures käsitletud peale otsekoheste harjutuste veel n. n. hingamise harjutusi käte tõstmisega, siis on E. Idla oma töös need täiesti kõrvale jätnud ja võtnud nende asemele hingamise tehnika harjutused. Olles ise kauaaegne E. Idla õpilane, võin nentida, et alles tema juures töötades õppisin tunda, millise tähtsuse omab hea hingamistehnika sportlikes toiminguis, olgu see siis võimlemistunnis või võistlustel.

Hingamistehnikat õpetab ta samuti oma üldpõhimõtte alusel, s. o. „lühema aja jooksul suurem kasu efekt“, ja nii kui juba eelpool tähendasin, kõiki eelpoolloendatud harjutusgruppe käsitab ühe teatud harjutuse täitmisel. Eriti on see maksev just hingamise tehnika õppimisel, mis on juba lihtsalt sellega seletatav, et inimene peab iga liigutuse juures õieti hingama.

Ei ole üleliigne siinkohal puudutada E. Idla meetodit ja tantsukoolide vahet, mille kohta viimasel ajal olen kuulnud ekslikke arvamusi.

Nagu teada, on juba tantsukoolide ja tantsu eesmärk sootuks teine, s. o. läbitöötatud keha kasutada teatud meeleolude, tunnete j. m. edasiandmiseks, kere ja jäsemete kooskõlastatud liikumisega. E. Idla oma meetodi peamiseks eesmärgiks seab inimese kehalise mitmekülgse arenemise, kasutades selle eesmärgi saavutamisel väljendusmomente ainult nii palju, kui see naise füüsilise ja hingelise eluga kooskõlas.

Ja kui veel viimasel ajal on märgata olnud tendentsi sinna poole, et tantsutehnikat tahetakse kasutada hakata võimlemisena, siis on see lihtsalt sellega seletatav, nagu seda muudki tunnused tõendavad, et Eesti naine tahab ja mõistab kaasa elada oma liigutustele hingeliselt, et omada füüsilisest tegelemisest elamus.

Küsimusele, kas selleks aga kõlbavad üksikud tantsusüsteemid, tuleb vastata kahtlemata eitavalt ja just siin ongi E. Idlal need suured teened praktilise tööga sellele küsimusele õige vastuse otsimisel, mida ta on teinud mitte suurte teoreetiliste targutustega, vaid aastaid kestnud visa praktilise tööga.

Lõppeks tuleb veel arvesse võtta E. Idla kui õpetaja isikut, kes neid üksikuid tema meetodi iseäraldusi ühendab üheks tervikuks, millest meie võimlemise liikumine, resp. naisvõimlemine võib omandada mitte ükski väärtusi, vaid meetodi, mida tuleb lugeda kohasemaks kõigist seni nähtuist ja mida tuleb arendada koos edasi tõttava eluga E. Idla kui selle meetodi looja väärtuslikul kaasabil ja juhtimisel.

KOLMIKMAAVÕISTLUSE TÄHE ALL

MEISTRIVÕISTLUSED JA MAAVÕISTLUS LÄTIGA

Eelvõistlustena hõimurahvaste kolmikmaavõistlusele Helsingis ja euroopaturneele tõmbasid meistrivõistlused kokku maadlejate eliidi peagu viimase meheni. Puudus üksnes Olaf Luiga, kes l. a. meie parima maadleja nime omandanud viimasel ajal treeningule on selja pööranud. Seetõttu oli poolraskekaal jäänud nigelaks. Vast suudab kolmikmaavõistlusel sellesse kaalu siirdunud uustulnuk N. Karklin mõningal määral asendada O. Luiga.

Meistrivõistlused rullusid v. s. Spordi triumfina. Sport võitis kõik meistritiitlid ning tuli uuesti Eesti parimaks maadluseks. Sellega rehabiliteeris ta oma klubikaotuse Kalevile ja äsjase lüüasaamise vabamaadluse meistrivõistlustel. Seekordsed võistlused olid konkurentsi tuseduselt kõigi aegade parimad. Vanemad maadlejad pingutasid oma parima avaldamiseks, et kvalifitseeruda rahvusmeeskonda. Vast uuesti oma täisvormi saavutanult puistas V. Väli. Ta on oma vana maadleja-ea juures veel küllalt noor, et veel kord tulla euroopameistriks. Tema kõrval ka väga tublina esines A. Neo, seekord keskkkaallasena. Teistest olid J. Põntson, H. Kristall ja A. Kukkk oma tavalise vormi ületanud vähemal määral. K. Trossman on muutunud aga võtetevasemaks. O. Pohla oli meistritest nõrgim. Meistritele lähedalt võrdsed olid E. Sikk, J. Sepsivart ja V. Frooman. Nad on alati võimelised meistreid asendada. Kaht vana veteraani A. Kusneci ja K. Kullisaart tabas fiasko. Nad langesid võistlustest välja, suutmata tulla kohale. Noorem põlv jäi seekord varju. Kohad jagunesid alljärgnevalt:

Kärbeskaal: 1. J. Põntson, Sport. 2. E. Sikk, Kalev. 3. J. Fromholts, Kalev.

Sulgkaal: 1. H. Kristall, Sport. 2. Rebane, Tartu Kalev. 3. J. Luigaleht, Kalev.

Kergekaal: 1. V. Väli, Sport. 2. A. Toots, Tartu Kalev. 3. Puusepp, Kalev.

Kergekeskkaal: 1. A. Kukkk, Sport. 2. J. Sepsivart, Kalev. 3. A. Väärt, Kalev.

Keskkaal: 1. A. Neo, Sport. 2. V. Frooman, Sport. 3. Villa, Tartu Kalev.

Poolraskekaal: 1. O. Pohla, Sport. 2. A. Kõllo, Sport. 3. Ungerson, Vilj. Tulevik.

Raskekaal: 1. K. Trossman, Sport. 2. N. Karklin, Sport. 3. E. Palm, Kalev.

Esimeseks tuleprooviks värskelele meistritele oli nädal aega hiljem peetud maavõistlus Lätiga. See kujunes Eesti järjekordseks võiduks. Seejuures resultaati 5:2 ei vastanud tegelikule vahekorrale. H. Kristalli tunnistasid Läti kohtunikud ebaõiglaselt kaotanuks.

Kärbeskaalus E. Sikk J. Põntsoni asendajana viis parterimaadluses J. Beinaroviçi kaks korda silda, kuid omakorda parteris olles pidi peagu langema õlgadele. Suurema aktiivsuse tõttu püstimaadluses võitis E. Sikk 3:0. Sulgkaalus oli H. Kristall K. Kundziņšist parem parteris ja lõpu-püstimaadluses, kuid võit anti siiski lätlasele 2:1. Kergekaalus V. Väli viis kolmandal minutil J. Rudzitsi parteri, hoides teda seal kuue minuti möödumiseni. Jätkunud parterimaadluses murdis ta vastase hammerlokist selili 6.15. Veel kiirema seljavõiduga tuli toime A. Kukkk. Suplessist heitis ta K. Jasparsi õlgadele 2.10. Keskkaalus oli A. Neo vastaseks Läti parim tehnikamees J. Kavals. Neo oli siiski tunduvalt parem ja ainult lätlase hea kaitse päästis viimase seljakaotusest. Neo võit 3:0. Poolraskekaalus O. Pohla ei osanud kasutada soodsat momenti, kui E. Arinš oma võttest vajus parteri. Lasi vastuvõttest end keerata selili 3.34. Raskekaalu matsch oli maavõistluse mannetuim. K. Trossman tegi vähe võtteid, eriti püstimaadluses. E. Bietags nõrgemana kaitset. Trossman sai võidu 3:0.

Seega maavõistlus lõppes 5:2 Eesti võiduks. Kui aga hinnata seljavõitu 4 punktiga, selget töövõitu 2 ja nappi töövõitu 1 punktiga, oleks vahekorrad 14:5, mis tähendab võimsat võitu. Eestil oli 2 seljavõitu ja 3 selget töövõitu Läti 1 seljavõidu ja 1 kahtlase töövõidu vastu. Üldiselt on Eesti maadlustase Läti omast klassi kõrgem.

O.-Ü. „ESTO“

TALLINN,

PIKK TÄN. 47,

TEL. 444-22.

Ostame ja müüme igasuguseid
vanu pudeleid

ja maksame head hinda.

Pudelite-ladu „**Soliid**“

Tallinn, Väike Tartu mnt. 2-6. Telefon 470-26

KÕIK SPORDITARBED

täielises valikus soodsate hindadega.

Surnud punkt

Hamburgi professor V. Knoll on põhjalikumalt uurinud n. n. surnud punkti küsimust, mis oluline kõigile sportlastele.

Prof. V. Knoll märgib, et iga sportlane, kes sooritab mingisugust kestva kehalist harjutust ja võistlust, on pidanud veenduma, et ta teatava aja järele enam ei ole küllaldaselt võimas, et ta tagasi langeb ja vaatamata suurimale tahtepingutusele ning kopsude, südame ja lihaste tugevdatud tegevuse juures siiski küllaldaselt ei jõua edasi. Teatava aja järele see olukord jällegi möödub, enamikus tekib tugev higistamine, hingamine muutub vabamaks, südame tegevus rahuneb, ja sportlane on lõpul jällegi oma võimete valitseja. Millest sõltub säärane olukord? Kas on ta võib-olla välditav või on teda võimalik vähemalt kuidagi pehmemdada?

Selle olukorra põhjuste selgitamiseks on ette toodud terve rida asjaolusid. Mõjuvateks olevat psüühilised tegurid, puudulik tahtejõud, väheldame kontsentratsioon jne. Vastutavaks on püütud teha ka mitte-küllaldast treeningut. Kuid kõik see ei taba asja tuuma, kuigi ka treening oma osa etendab ja tahtevõimsust samuti arvesse tuleb võtta.

Alles pärast seda, kui Hill ja tema kool tõi tõestuse, et „surnud punkti“ ja selle ületamisel on tegemist möödamineva, töökoormatusest enesest tingitud ainevahetuse-takistusega, on suudetud valgustada kogu asja. Surnud punkti küsimust seletatakse teaduslike uurimuste põhjal praegu järgmiselt:

Veri normaalselt omab teatava kvantumi happeid, mis on väga konstantne ja individuaalseltki vähe erineb. Nende keemiliste tingimuste juures võivad kõik ainevahetuse-protsessid toimuda ilma takistusteta. Peale selle omab organism, eriti hästi treeneeritute juures, õige tunduva kvantumi alkaale veres, mis astuvad aktiivse happe neutraliseerimise ja happesakraad väheneb jälle oma normaalse määrani. Sportliku tegevuse ajal eristatakse tunduval määral happelisi ainevahetuseprodukte, mille suhtes tasakaalustamine ei teostu kohe ega täieliselt. Kui aga neutralisatsioon ei ole täieliselt võimalik, siis peab vere happesakraad tõusma; järgneb takistus ainevahetuses, mis avaldab oma mõju hingamisele ja südametegevusele, ning lõppeks peab tugevalt hapet sisaldav veri ebasoodsalt mõjuma ka lihastegevusele endale.

Tarviliseks tasakaalustamiseks organism nähtavasti tarvitab teatava aja, mis avaldub surnud punkti kestvuses. Kui tasakaal kord juba on loodud, siis organism on suutlik jätkama ka intensiivset ja kauakestvat tegevust, ilma et seejuures korduks surnud punkti olukord. Tegelikult näeme, et surnud punkt kestvussaavutusel võib esineda ainult üks kord. Surnud punkt seega on hädatarviline lisa igale kauakestvale sportlikule sooritusele ja teda ei ole võimalik vältida. Seevastu on võimalik teda treeninguga, mis, nagu juba mainitud, soodustab alkaalilise aine kvantumi suurenemist veres, lühendada. Peale selle on võimalik teda kogemuste abil psüühiliselt mõjutuks muuta. Sportlane teab, et see surnud punkti olukord ei välti kaua ja alati möödub, nii et tal surnud punkti saabumisel ei tarvitse olla masendatud ega sellele olukorrale alistuda katkestamisega. Sportlasel tuleb pidada meele, et vastane teataval momendil samuti peab võitu saama surnud punkti üle, nii et ta selle nähte poolest ei ole erandiks. Surnud punkti kestvuse ajal ei ole mingit mõtet püüda tööd suurendada. Sellekohane kat-

se palju enam viib surnud punkti olukorra tugevnemisele. Mis surnud punkti ajal distantsilt kaotatakse, seda on pärast olukorra ületamist kohe võimalik tasa teha.

Kui leidub sportlasi, kes väidavad, et nad surnud punkti üldse ei tunne, siis on kindlasti tegemist eksliku arusaamisega. Kuigi surnud punkt mõnede juures avaldub tugevamini ja mõnede teiste juures nõrgemini, on ta siiski kõigil olemas.

Mõned sportlased, nagu pikamaajooksjad, püüavad surnud punktist üle saada juba enne võistlusesse asumist — seda sel viisil, et nad võistluse alguse eel jooksevad end soojaks, kuni selle harjutusliku jooksu sees on ületatud ka surnud punkt. See olevat võimalik juba 400 m pikkusel sissejuhataval soojakstegemise jooksul.

Siiski on mainida, et surnud punkt avaldub oma ajalt õige erinevalt. Üldiselt võib öelda, et mida kiirem liigutus, seda kiiremini saabub surnud punkt. 400 m jooksul avaldub ta individuaalsetel kõikumistel 200 — 300 m vahel. Pikematel distantsidel esineb „s. p.“ enamikus esimesest kolmandikust kuni esimese neljandikuni, pikamaasuusatamisel 4—5 km ümber, seda maastiku, temperatuuri ja lumeolude järele. Kõrge temperatuuri juures avaldub ta varemalt, kuid seejuures tugeva higistamise tõttu möödub ka võrdlemisi kiirelt.

Veel kord: surnud punkti tema saabumisel tuleb võtta füsioloogilise sündmusena, mis ei tohi psüühiliselt mõju avaldada, kuna surnud punkt on tegevusega seoses olev mööduv takistus ainevahetuses, mis saavutusvõimsusele hädaohtu ega lõppu ei tähenda. Kes surnud punkti läbi end ei lase heidutada, ületab selle kõige kiiremini ja kindlamini, ning tuleb surnud punktist hoolimata toime oma parimate saavutustega.



16-a. hollandlanna WILLIE DEN OUDEN, kes 100 m crawlil ujus 1.05,4-ga, mis uus maailmarekord

1. ÜLERIIKLIK KEHAKULTUURI NÄITUS

Üleriiklike võimlemis- ja spordimängude ajal (15. — 17. juuni) Eesti spordi kesklüü korraldab Tallinnas 1. üleriikliku kehakultuuri näituse, et kehakultuuri rahva seas populariseerida kõigis tema avaldusvormides ja ühtlasi anda täielist ülevaadet kehakultuuri arenemisest Eestis.

E. spordi kesklüü ühes mängude nõukoguga kutsub kõiki organisatsioone ja asutusi esinema väljapanekutega sellel näitusel. Ühtlasi on soovitatav, et isikud, kes tegutsenud ja tegutsevad spordi alal, saadaksid oma mälestusi lüidule. Korraldatava näituse alusel E. spordi kesklüü asutab edaspidi Eesti spordimuuseumi ja -arhiivi. Väljapanekute ürasaatmise viimane tähtpäev on 15. aprillil.

Näitusel on 10 osakonda:

1. Ajalooline osakond, mis haarab ajajärgu enne iseseisvust (Laurich, Aberg j. t.), Venemaa esivõistlusi, olümpiamängusid Stokholmis 1912. a., ajaloolisi spordiabinõusid jne.

2. Uue aja olümpiamängud — võistlejate pildid, diplomid, auhinnad, olümpiakomitee kohta käivad andmed jne.

3. Lüidud ja seltsid — dokumendid, fotod, diagrammid, lipud, mudelikud, auhinnad ja andmed tegevuse kohta.

4. Sportkoolis — koolivõimlad, koolide võistlused jne.

5. Sportkaitseväes, kaitselüidus ja politseis.

6. Tervishoid — antropomeetrilised andmed, spordi meditsiin, abinõud jne.

7. Rahvapärased tantsud ja mängud.

8. Sporditarbed.

9. Bibliograafia.

10. Varia.

EESTI JALGPALL 25-AASTANE

Eesti jalgpallilüü pühitseb tänavu Eesti jalgpalli 25. aastapäeva. 25 aastat on möödunud ajast, millal (6. mail 1909. a.) peeti Eestis esimene jalgpallivõistlus. Juubeliaasta puhul korraldab lüü Tallinnas augustis hõimurahvuste turniiri. Ungari on juba avaldanud nõusoleku sellest osa võtta. Sel aastal toimuks turniir mitteametlikuna, kuid lüü loodab Tallinnas jõuda kokkuleppele järjekindlate hõimurahvaste turniiride pidamiseks. Augustis toimub ka esimene Eesti-Saksa maa-võistlus, mis peetakse Swinemündes.

Jalgpallilüü aastakoosolekul suurendati juhatuse koosseisu ühe liikme võrra. Vanusega väljalangenud E. Reisberg ja J. Luks valiti tagasi. Uuteks valiti G. Neudorf ja Erich Bern. Kauaaegseim juhatuslüüge H. Viisman ei leidnud vajalist poolehoidu esindajate seas. Selle mehe eemalejäämine lüü tegevusest on lüüdele kahjuks. Usaldusarstiks valiti tagasi V. Jürman ja revisjonikomisjoni A. Selenoi, H. Seegner ja Elmar Bern. Erimärgid Eesti jalgpallisportile osutatud teenete eest otsustati anda Soome jalgpallilüüde esimehele E. von Frenckelile, Leedu lüüde esimehele kol. Stenzelisele ja Eesti kohtunikekogu kauaaegsele esimehele, inglasele A. McKibbinile.



SUUSKADEL ÜLE 135[KM]!

Suuskasid tuleb pidada kõige kiiremateks kõigi atleetlike spordialade kohta. Schveitsis, St. Moritzis, korraldati n.-n. kilomeetre lancé, suuskadel mäest alla-sõidu võistlus, kus tänavused tagajärjed veenvalt tõestasid suuskade otse uskumatuna tunduvat kiirust.

Võistlusest võttis osa 20 võistlejat. Nendest 19 saavutas keskmiseks kiiruseks tunni kohta rohkem kui 120 km, kahekümnendal tuli rahulduda 118 km-ga. Võitlus toimus Corviglia järsul nõlval. Seekord kahekümnest võistlejast neli olid end varustanud erilisel: nahkpeakate, „kihutamisnina“ seljataga ja spetsiaal-selt konstrueeritud suusad, mille raskus 26 kg.

Võistlusmaa pikkus oli 50 meetrit. Aega mõõdeti elektri-kronomeetritega $\frac{1}{1000}$ sek täpsusega. Võitjaks tuli Leo Gasperl, Austria, kes oma aerodünaamilises varustuses saavutas kiiruseks tunni kohta arvestatult 135 km 849 m. Maailmarekord suusakiiruses, mis kuulub samuti Leo Gasperlile, on 136 km 030.

Mainimisväärne St. Moritzi võistlustel oli Norra kuulsas suusahüppaja Sigmund Ruudi saavutus: lihtsa varustusega ja tavaliste suuskadega saavutas ta Gasperlile peaaegu analoogilise keskmise — 135 km 644.

Oma tahte ja oskuse abil on suusatajad, nagu mainitud võistlustest selgub, suutlikud, et ületada 130 km kiirust tunni kohta, seejuures ilma suurema riskita, kuna üksikud kukkumised, mis võistlustel juhtusid, lõpesid ilma ühegi õnnetuseta.

Pildil ülal Leo Gasperl, kellele kuulub maailmarekord suusakiiruses. Ta suusaninad on stabiiliseeritud korgiga, peale selle on suuskadel vetruvad pidemed ja tinaplaadid.

TSK IN-BÜROO TEGEVUSEST

AJAKIRJANDUSEL on spordi ja kehakultuuri arengus salgamatult suured teened. Millise mõju omaksid sportlikud sündmused ja suursaavutused, kui need jääksid vaid kitsa seltskonna teadvuspiirkonda, kui kümned ja sajad tuhanded ajalehekirjeldused ei kannaks ega õhutaks sündmust masside kaasaelava vaimustuse ja trükitud sõna imeväärne ja maagiline võlu ei looks kõikjal tuhandetes ja miljonites tunnustavat ja kaasaimetlevat kõlapinda.

Paavo Nurmi poleks ilmiski omandanud maailma kuulsust ilma ajakirjanduseta. Spordivaimustus Ameerikas, Soomes, Itaalias ja mujal, mõistetavalt ka Eestis, poleks ealeski arenenud säärasel määral massiliseks — pressita.

Tuleb meele üks omapärane õhtu, mis paljudest spordisündmustest eriti reljeefselt on jäänud meele. See oli mõni aasta tagasi Helsingis. Sihitult Esplanaadil jalutades peatusin „Uusi Suomi“ harukontoriläheduses. Määratu rahvahulk oli sulgenud tänavaliikumise. 6000—7000 inimest seisatas pinevas ootuses, paljud neist omavahel vesteldes, paljudel pilk uudishimulikult suunatud majaderivi neljanda korra akendele. Mulle alul seletamatuna näiva rahva kogunemise ja ootuse katkestas äkki kolmekordne halloo-hüüe valjuhääldajast: „Uusi Suomi“ andis edasi samal ajal Pariisis peetava Soome-Prantsuse kergejõustiku-maavõistluse tagajärgi. Iga tähelepanuväärivam Soome võidu teade võeti ootajate poolt vastu juubeldava, stüühiliselt müriseva rõõmukisaga. Vahetevahel sajad üliõpilased, kasvav noorsugu, spordientusiastid ikka ja ikka jälle alustasid vaimustatult Soome rahvushümni laulmist, mille lõpul kõlasid mürisevad „Hei! Hei! Hei! — Suomi! Suomi! Suomi!“ hüüded. Tund aega hiljem ilmunud „Helsingin Sanomate“ ja „Uusi Suomi“ eritelegrammid osteti viimseini ära otse tornijooksul. See on vaid üks näide sellest, millise kõlapinna ja vaimustuse ajakirjanduslik spordiinformatsioon võib tekitada massides. Sääraseid näiteid võiks tuua külluses. Ükski suursaavutus ja sportlik ettevõtte ilma ajakirjanduse vahetalitava kaasabitaga ei omandaks sarnast kõlapinda ja ulatust kui nüüd. Sportliku informatsiooni järjekindel eksistents, kiirus, täpsus ja heatahtlikkus on üheks suuremaks ja tähtsamaks eelduseks kogu spordiliikumise arengule ja edule, temast oleneb õieti suurel määral kogu spordiliikumise saatus või vähemalt selle arengu progressiivsus.

Eesti ajakirjandus seni on spordiliikumise eduks aidanud kaasa tähelepanuväärsele määral. Kui veel kümnekond aastat tagasi meie lehed sisaldasid korduvalt spordivaenulisi kirjutusi, spordiinformatsiooni oma ilmelt oli väga juhuslik ja väikeseulatuslik — siis nüüd on olukord muutunud põhjalikult. Sport on eesti ajakirjanduses võitnud endale kindlustatud positsioonid.

Veel 15 aastat tagasi sõna „spordiajakirjanik“ oli Eestis täiesti tundmatuks mõisteks — nüüd on Tallinnas üksinda üle kümne kutselise spordiajakirjaniku,

kelle asutatud koondus — Tallinna Spordipressi Klubi — on momendil eesti ajakirjanduslike kutseorganisatsioonide seas üks aktiivsemalt tegutsevaid, elujõulisemaid ja sisemiselt täiesti lahkkelideta ja homogeenne organisatsioon.

Samal ajal ühelgi teisel alal tegutsevad eesti ajakirjanikud pole suutnud luua endile veel vastavat huvialalist keskorganisatsiooni. Eesti spordiajakirjanikud siin on jõudnud kaugele ette oma teistel aladel tegutsevatest kolleegidest.

Kuid veel enam: TSK (Tallinna Spordipressi Klubi) juba algusest peale on püüdnud: 1) tõsta spordiinformatsiooni moodsale ja ajakohasele tasemele, 2) aidata kõigiti kaasa meie spordiliikumise arengule ja spordiorganisatsioonidele ja 3) korrastada ja tsentraliseerida meie spordiinformatsiooni ja vältida selles juhuslikkust ja ebatäpsust.

Selleks asutas TSK möödunud suvel välisriikide eeskujul uue ja ajakohase ettevõtte Spordiinformatsiooni büroo, mis annab järjekindlat informatsiooni kõigi tähtsamate kodu- ja välismaa spordisündmuste kohta nii pealinnas kui ka teistele suurematele eesti lehtedele.

TSK informatsiooni büroo asutamise põhjustasid paljud tungivad asjaolud. Spordiorganisatsioonidelt ajalehtedele antav informatsioon oli võrdlemisi juhuslik, sisaldas sagedasti ebatäpsusi, kusjuures spordireportereilgi korduvalt puudusid võimalused saadud teadete kontrollimiseks. Oli peagu igapäevaseks nähteks, et spordiorganisatsioonide juhtivad tegelased üksteise järele mõne väiksemagi teate edasiandmiseks pidid telefonerima 7—10 ajalehe toimetusele järgimööda. See nõudis org.-idelt rohkesti kulu ja koormas seltside tegelasi suurel määral. Sellele lisaks paljudel spordiseltsidel puudusid mitmeil põhjusil koguni võimalused oma võistluste ja teiste ürituste kohta käivate teadete kiireks edasitoimetamiseks kõigile lehtedele. Seetõttu spordiinformatsioon üldises kokkuvõttes sisaldas ebatäpsusi ja paljudki sündmused jäidki otsekui olematuks, kuna lehemehed ei saanud õigeaegset informatsiooni.

Sporditegelaste paralleelse töö ja vaeva vältimine ning kulude kokkuhoiu printsiip juba üksinda tingis spordiinformatsiooni andmiseks vajaliku keskasutuse ellukutsumise Eestis.

Kuna peamiselt spordiliitude ja -seltside huvides organiseeritud büroo ülalpidamine TSK-l oleks käinud üle jõu, alustati enne selle asutamist läbirääkimisi kõigi eesti sportlike keskorganisatsioonide ja suuremate spordiseltside juhtivate tegelastega ning alles selle järele, kui nende poolt üksmeelselt tunnistati hädavajalikuks informatsioonibüroo asutamine ja anti lubadus ülalpidamiskulud kanda ühiselt, otsustas TSK üldkoosolek büroo asutamisküsimuse jaatavalt.

TSK informatsioonibüroo või, teisiti nimetatult, TSK IN-büroo alustas tegevust 1. juulil 1933. aastal spordiajakirjanik A. Antsoni juhatusel Tallinnas, sportbüroo ruumes, Müürivahe 16—33 (telef. 469-17)

KAKS SUURT SUUSADUELLI

Suusavõistluste ajaloo kaunimaid ja teravamaid võistlusi kõige napima võiduvahega on 50 km võistlus, mis peeti Holmenkollenil 1930. a. Kahe esimese, kuulsal rootslase Sven Utterströmi ja Norra Th. Haugi järele-tuli, Arne Rudstadstueni, vahe finischis oli täpselt 53 sek.

Rudstadstuen esimese etapi (8 km) sooritamise järele omas võrdse aja hea soomlase Adiel Paanasega ja oli seejuures 30 sek võrra ees Utterströmist. 27 km järele oli Rudstadstuen Utterströmist ees täpselt 80 sek. Rootslane lisas aga tempot järgmisel kaheksal kilomeetril ja tegi vahe tasa. Täpselt 2 tunni 36 minutiga mõlemad läbistasid 35. kilomeetri, Kinuti kontrollpunkti, kuid ükski nendest ei näinud, kuulnud ega teadnud kindlat teise kohta, kuna Rudstadstuen oli startinud 35 minutit enne Utterströmi ja need 35 minutit asusid ikka veel nende vahel, mitte ühtki kümnendikku sekundit rohkem ega vähem!

Kuid võistlustel laiali ja telefonidega üksteisega ühenduses asusid huvilised, sõbrad ja korraldajad. Nendelt kuulsid suusatajad võistluse ligikaudse seisu — Utterström, kui ta Kinuti läbistas, Rudstadstuen sõbralt, Kinutist 7 km ümber finischile lähemal.

„Utterströmil on Kinutis sama aeg, mis sul!“ — see kujunes norralasele kannuseks ja rütmiks...

Rootslast jälle omakorda ergutas hüüd:

„2,36 sul — 2,36 Rudstadstuenil!“ — järjest uuele, veel võimsamale saavutusele.

Siis otsustas ootamatu vahejuhtum heroilise võistluse. Üks üliagar suusaentusiast sõitis risti üle Rudstadstueni tee — Rudstadstuen ei suutnud peatuda, pörkas kokku ja kukkus. Kulus kalleid sekundeid, kuni ta jälle oli püsti, hoos ja rütmis, tõenäoliselt kulusidki selle ootamatu kokkupõrke tõttu need 53 sekundit, mille võrra ta kaotas Utterströmile.

*

Suurimaid traditsiooni-suusavõistlusi maailmas on „Vasa-jooks“, mida peetakse Rootsi vabastaja ja kuninga Gustav Vasa mälestuseks. See suusajooks, mille idee põhjeb ajaloolisel sündmusel, on 90 km pikk ja läheb Sälenist Morasse läbi mägise ja metsiku maastiku ning põliste metsade. Gustav Vasal oli rohkem kui

400 aasta eest tagasi õnnestunud pääseda Daani kuninga Kristiani vangistusest, enne kui see Stokholmi veresaunas lasi hukata 82 Rootsi aadlikku, nende seas kaks piiskoppi ja 13 riiginõunikku. Vasa põgenes Morasse, et seal talupoegi kutsuda vabadusvõitlusesse. Vasa üritus aga ei õnnestunud ja ta oli sunnitud põgenema Norra piiri suunas. Vaevalt oli ta teel sinna poole, kui Rootsi talupojad kahetsesid oma äraütlemist. Kiirelt otsustades saatsid nad — see oli südatalvel — kaks oma parimat suusatajat Vasale järele. Fantastilise energiasuusatamisega õnnestus mõlemal käskjalal Vasale järele jõuda veel enne piiri, Säleni lähedal, ja talle edasi anda rõõmusõnumi, mis omandas suure mõju kogu rahva saatusele.

Vaasa-jooksu, mida hinnatakse nüüdisaja raskeimaks suusavõistluseks, peetakse 1922. a. saadik. Tehnilistel põhjustel on jooksusuund vastupidine ajaloolisele, mitte Morast Säleni (natuke vastumäge), vaid Sälenist Morasse (natuke pärimäge). See suusajooks on erakordselt populaarne ja osavõtt vastavalt rohkearvuline. Aastast aastasse on võistlejad Vasa-jooksul üle saja ja nende seas 1923. aastal leidis koguni üks... nainegi (Margrit Nordin), kes 90 km suuskadel sooritas kümne tunniga.

Kõige sensatsioonilisemalt lõppes Vaasa-jooks 1928. a. Siis kaks kuulsat rootslast, Per Erik Hedlund, 1924. a. olümpiavõitja, ja Sven Utterström, võistlesid 89 km üksteise kannul. Kuna üks ega teine maha ei jäänud, siis otsustasid nad finischil läbistada käsi-käes, tasavõiduga. Mälestusväärne jooks lõppes niiviisi viigiga ja kui väga see ka on vastolus sportliku võistluse mõttega, et kaks vastast tagajärje suhtes „kokku räägivad“, tuleb seda võistlust siiski pidada vastavaks fair play kirjutamatudele määrustele. Kui kaks nii suurevõimelist võistlejat pärast kõigi oma võimete väljapanekut 89 km järele ei ole saavutanud mingit edu, siis on nad üksteisele täiesti võrdsed, ega oleks õiglane, mis mõni õnnelik või õnnetu juhus naeruväärse milli- või sentimeetriga on otsustavaks ja viimseks sõnaks säärasel võistlusel.

Hedlundi ja Utterströmi aeg 90 km kohta oli 5.33.23, mis annab keskmiseks kiiruseks tunni kohta 16,2 km.

ja on lühikesest tegutsemisajast hoolimata juba suutnud võita sportlikes ringkondades üldise tunnustuse.

Möödunud sügisel peetud informatsioonibüroo aruande-koosolekul tunnistasid koosolekust osa võtnud 16-ne spordiorg. esindajad IN-büroo tegevuse täiesti rahuldavaks, soovides, et see jatkaks senises suunas. Peagu kõigi Tallinnas tegutsevate spordiorganisatsioonide juhid on rõhutanud, et büroo kaasabi on nende ettevõtte õnnestumist soodustanud nii sportlikult kui ka majanduslikult. TSK-IN-büroo tegevuse iseloomustamiseks väärib tähelepanu juba üksinda see asjaolu, et need maavõistlused, mis Tallinnas on peetud büroo tegutsemisajal, eranditult on publiku osavõttult õnnestunud märksa paremini kui eelmistel aastatel.

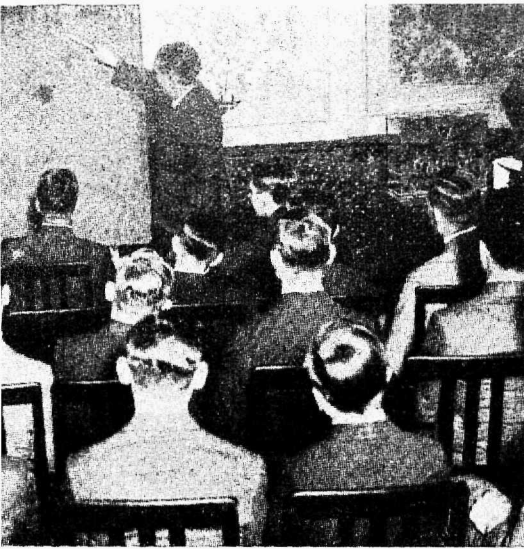
Büroo ülalpidamiskulud, mis võrdlemisi väikesed, ja on jaotatud vastavalt seltside suurusele ja tegevusulatusle 3/4 organisatsiooni vahel. TSK IN-büroo kaudu informeerivad järjekindlalt ajakirjandust kõik eesti juhtivad sportlikud keskorganisatsioonid ja pealinnas tegutsevad spordiseltsid.

Esimese tegevuspoolaasta jooksul 1. juulist 1933. a. — 1. jaan. 1934. a. on büroo kaudu organisatsioonidelt võetud vastu ja ajalehtedele antud edasi 973 sõnumit.

Üksikute kuude viisi arvatuna on büroo ajalehtedele annud sõnumeid 1933. a. juulis — 178, augustis — 163, septembris — 183, oktoobris — 171, novembris — 147, detsembris — 128 ja 1934. a. jaanuaris — 179.

Kui arvestada, et bürool on tulnud anda edasi iga saadud sõnumit vähemalt 7 ajalehele, siis ulatuks TSK IN-büroo kaudu avaldatud sõnumite arv 1933. a. teisel poolaastal üle 6800. Kuna iga sõnumi keskmiseks pikkuseks läbistikku 25 rida, teeks see poolaasta kohta 170.000 rida. See ridade arv annaks pikkuselt 14 kolmesajaleheküljelist romaani (aastas 28 romaani). Kui võtta arvesse, et see statistika ei sisalda kaugeltki kõike, mis eesti lehtedes ilmub spordisõnumina poolaastast, siis pole palju põhjust nurisemiseks, nagu pühendaks meie ajakirjandus spordile liig vähe tähelepanu.

TSK informatsioonibürood võiks nimetada „Spordi ETA-ks“. Ta tegevus sportliku informatsiooni tsentraliseerimise, täiendamise ja ulatuslikumaks muutmise alal on uuenduslikumaid ja moodsamaid algatusi eesti spordiliikumises. See uus ettevõtte soodustab spordiorganisatsioonide tegevust ning aitab kaasa selleks, et spordiliikumine Eestis areneks võimsaks, riiklikult juhitud rahvaliikumiseks.



JALGPALL ÕPPEAINENA. Inglismaal loomulikult. Seal suhtutakse jalgpallisportidele väga tõsiselt. On olemas erilised jalgpallikohtunike-koolid, kus kohtunikke „drillitakse“ kõigis määrusteküsimustes ühes praktiliste näidetega. Piltidel kaks ülesvõtet ühest Inglise jalgpalliliidu kohtunikekoolist Londonis, kus raskemaid situatsioone kujutatakse ja lahendatakse tahvil ja laudadel väikeste figuuride abil. Erilist tähelepanu pööratakse kohtunike positsioonimängule.

JALGPALLI §§

FIFA SELETUSI JALGPALLIMÄÄRUSTE TÕLGITSEMISE KOHTA

Rahvusvahelise jalgpalliliidu — FIFA — määrustekomisjonis, mille istung peeti Pariisis dr. Bauwensi juhatusel, oli arutusel mitmesuguseid jalgpallimäärustikku puutuvaid küsimusi, mis komisjonile olid esitatud lahendamiseks.

Luksemburgi liit soovis otsust järgmise sündmuse kohta: A meeskonna mängija mängu keskel teatab kohtunikule määrustekohaselt, et ta mängust lahkub, kas väsimuse või kerge vigastuse tõttu. Mänguväljalt lahkunult jääb ta mänguvälja piirjoone lähedale. Nüüd juhtub, et B meeskonna, s. o. vastaste üks mängija pealetungil jookseb palliga mööda lähedalt sellele kohale, kus mängust lahkunud mängija seisab või istub. Et oma meeskonnale abiks olla, astub mängust lahkunud mängija väljale, tormab möödajooksvale vastasele vastu või paneb talle jala ette, nii et vastane kukub ja palli kaotab. Mis tuleb säärasel juhul teha?

Määrustekomisjoni otsus säärase juhu kohta kõlab järgmiselt: International Board (rahvusvaheline, ka FIFA poolt tunnustatud määrustekomitee) oma istungil 1933. a. täiendas 12. määruse selliselt, et mängija, kes ükskõik mis põhjusel — kas koguni saabaste kordaseadmiseks — väljalt lahkub, võib alles siis uuesti astuda mängu, kui ta kohtunikule oma tulekust on teatanud ja pall tema tagasituleku ajal ei ole mängus. Mängijat, kes seda määrust rikub, tuleb hoiatada. Kui aga mängija rikub määruseid veel sääraselt, nagu see ülal kirjeldatud (jala ettepanek jne.), siis tuleb teda karistada, nagu see määrustes ette nähtud kõigi mängijate kohta.

Luksemburgi liit soovis veel teada saada, mis tuleb teha, kui mängija, kes väljalt lahkunud, tuleb kohtunikule teatamatult uuesti mängu ja karistusallas teeb handsi. Kas kohtunikul tuleb mängutulekust teatamata jätmise eest määrata vaba löök või handsi eest karistusallas määrata penalty? Otsuses selle kohta kõlab, et kohtunikul tuleb endastmõistetavalt määrata 11 m karistuslööök.

Määrustekomisjon arutas veel kohtunike ja piirikohtunike kompetentsi küsimust. Pärast ettekannet dr. Bauwensilt asuti kindlalt seisukohale, et piirikohtunikud on kohtunikule ainult abideks ja kohtunikul

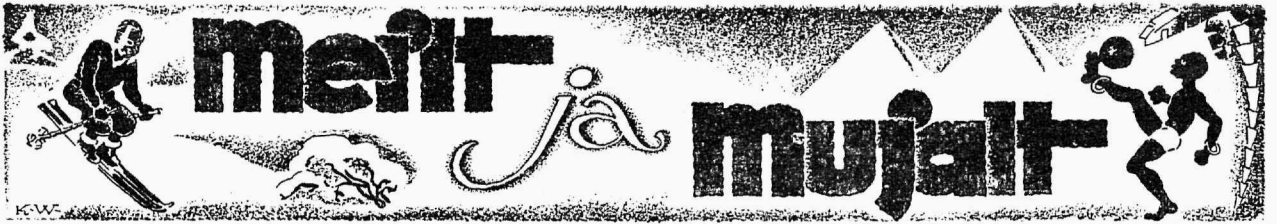
ühelgi juhul ei tule arvesse võtta piirikohtunike arvamisi, kui kohtunik sündmust ise pealt on näinud, mida talle võimaldab tema parem positsioon mänguväljal. Määrustekomisjon tuletab piirikohtunikele meele, et nende teadaanded kohtunikule peavad kandma rahu-likku ja mõõdukat laadi, ning juhul, kui kohtunik nende teadaanded jätab tähele panemata, piirikohtunikel sellega vastuvaidlematult tuleb rahulduda, kuna mängu juhtimise eest on vastutav üksnes kohtunik ja mitte piirikohtunikud.

Türgi jalgpalliliit esitas küsimuse, milline on minimaalne mängijate arv, et alustada võistlust. Komisjon vastas, et määrustiku punkt 1 selle kohta kindlat otsust ei sisalda ja iga liidu oma asi on kindlaks määrata, kuipalju mängijaid ühel meeskonnal peab väljal olema selleks, et mänguga alustada (Austrias on see arv kindlaks määratud seitsmele).

Türgi liit küsis veel: kui kohtunik kõrvaldab mängust rea ühe meeskonna mängijaid või rida mängijaid on lahkunud vigastuste tõttu, siis kui suur peab olema mängijate minimaalne arv selleks, et mängu ikka edasi jätkata? Komisjon otsustas: mängumäärused ei anna säärase juhu kohta kindlat vastust, mille tõttu iga liidu oma jurisdiktsiooni valdkonda kuulub otsuse tegemine, millise minimaalse mängijate arvu juures mängu võib jätkata.

Määrustiku punkt 17 ütleb, et võistlust tuleb 11 m karistuslöögi sooritamiseks pikendada üle määrustekohase 2×45 minuti. Türgi liit küsis, kas 11 m karistuslöögi sooritamiseks võib pikendada ka esimest poolaega. Komisjon leidis, et nii tulebki talitada, kuna nikenduse peab lisama igale poolajale ja mitte mängu lõpule.

Prantsuse liit esitas küsimuse: kas tuleb karistada väravavahti, kes meelega jääb pallile lebama ja sellega mängu normaalselt käiku takistab? Kas tuleb kohtunikul mängijat sel puhul hoiatada? Mis tuleb teha, kui säärane sündmus kordub? Vastus: kohtunik peab väravavahti hoiatama ja ühtlasi vabalöögi määrata. Säärase juhtumi kordumisel tuleb vabalööök määrata ja pealeselle veel süüdi olev väravavaht mängust kõrvaldada.



A. Lepik Eesli uue tõstelootusena.

Maadlusmaavõistluse eel rahvuslikel tõstevõistlustel oli pea-huvipunktiks Sootaga mees A. Lepik. See 22-aastane tõstja oli seni Tartumaal mitmel võistlusel üllatanud rea rekordideni küündivate tõstetega. Nüüd sooviti meest näha ka Tallinnas. A. Lepik omab suure jõu, kuid tehnikas on ta väikese lihviga. Ka kannatasid ta tõsted ebapuhtuse all. Et Lepik vaatamata puudulikele tehnikale suutis püstitada kogusummana 350 kg, siis eeldab see veel paremat tulevikus, kuid tingimusei, et Lepik satub mõne tõesti tehniliselt hea tõstja käpa alla. Seekord suutis ta A. Luhaääre ületada surumises. Tõstete kogusummad olid: A. Luhaäärel 370 (107,5—112,5—150) kg ja A. Lepikul 350 (110—100—140) kg. L. Kukk, Tartu Kalev, saavutas 320 (95—97,5—127,5) kg. Peale selle rebis ta väljaspool võistlusi 100 kg.

Tahes-tahmata peab märkima tõstekohtunike halba kontrolli tõstete puhtuse üle. Kuigi võistlused kandisid rohkem demonstratsiooni laadi, peab siiski jälgima täpsust, et tõstjad ei harjuks väärtõstetega, millest hiljem raske vabaneda. Näiteks jätsid kohtunikud kahe silma vahele, et mitugi meest surumises teise tempo ajal painutas kas pea või kogu ülalkeha tagasi, või tegi algasendis veel ühe sammu. Rehimine ei toimunud sirgetel kätel, vaid järelsurumisega. Tõukamises oli rullimist, kangi tõstmist mitte rangluu, vaid rinna kohale, ja käte õiendamist enne kangi tõstmist pea kohale. Sarnaste tõstetega võib välismaal esinedes tulla soovimatuid äpardusi. Tõstmises valitsegu eelkõige täpsus.

Ebausklik ujuja.

Jaapanlane Miyasaki, olümpiameister 100 m vabaujumises Los Angelesi mängudel aastal 1932, praegu enam ei oma võiduschansse. Saabunult tagasi kodumaale noor võitja jäi raskesti haigeiks ja nüüd paranenult tagajärjetult püüab uuesti leida täisvormi, samal ajal, kui ta võistlejad tulevad toime suursaavutustega suursaavutuste otsa.

Nii Makino, Waseda ülikoolist, püstitas maailmarekordid 400 m-is, aeg 4.46,4; 800 m-is, aeg 10.08,6; 1000 m-is, aeg 12.51,6; kuid ta rivaal Kitamura, olümpiachampion 1500 m-is Los Angelesis, lõi selle viimase rekordi 12.42,6-ga ja saavutas 1500 m-is 19.08, mis on 0,8 sek. võrra rohkem kuulsast ja ületamatuse reputatsiooni omavast Arne Borgi rekordist 19.07,2.

Peale nende saavutuste Yasu neli korda sooritas 100 meetrit 58 sek-ga, mis oli Miyasaki ajaks Los Angelesis, ja kattis 200 m 2.13-ga.

Miyasaki kõigest sellest heidutatuna ja masendatuna enam ei osanud arvata, millise jumaluse poole pöörduda abi saamiseks. Viimases hädas otsustas pöörduda tuleviku-ennustajanna poole, et sellelt saada mõjuvat nõuannet. Ettekuulutajanna soovitas Miyasakile, et ta muutku oma eesnimi, selle hinna eest tal avanevat uuesti võimalus maitsta võidujoobumust. Tulevikus Yasuje Miyasaki nimeks on Takeyasu Miyasaki ja ta hakkab uuesti võistleva eeloleval suvel, uskudes oma saatusesse.

Kalev Kotkas ületas 2 m.

Rio de Janeiro ületas Soome eestlane Kalev Kotkas esimese eurooplasena 2 m kõrgushüppes. K. Kotka saavutus tundub uskumatuks, seda enam, et meie, näinult selle mehe hüppestiili, pole viimast hinnanud kuigi viimistletuks. Tegelikult võib aga K. Kotkast pidada üheks väljapaistvamaks esindajaks sellele sportlastüübile, kes viimasel ajal eriti Ameerikas igal pool tungib esirinnale. Tavaliselt liigutatakse äärmiselt flegmaatsed ja pikaldased atleetlikud figuurid, kes näivad väga lõtvadena, suudavad otsustaval võistlusmomentil kontsentreerida uskumatu jõu ja kiiruse, et püstitada oma spetsiaalalal fenomenaalset saavutused.

Seni püsis K. Kotkas oma l. a. tagajärgjega 1.96 maailma redelil 35. kohal. Rio de Janeiro margiga tõusis Kotkas aga maailma kõigi aegade seitsmendaks. Välisvõistlustel on seni ainult 11 meest ületanud 2 m. Neist on kuus ameeriklast Kotkast paremad.

1. Osborne, USA	2.05,8	1924
2. Marty, USA	2.04,5	1933
3. Larson, USA	2.02,7	1917
4. Spitz, USA	2.02,5	1931
5. Haggard, USA	2.01,8	1926
6. Beeson, USA	2.01,6	1914
7. Kotkas, Soome	2.01	1934
8. Horine, USA	2.00,8	1912
9. Russell, USA	2.00,4	1925
10. Toribio, Filipiinid	2.00	1930
11. Johnson, USA	2.00	1933

Maailmarekord kuulub teatavasti V. Martyle, kuna H. Osborne'i parem saavutus 2.05,8 ei leidnud rekordina tunnustamist lati puudutamise tõttu. K. Kotka 2.01 on uus Euroopa rekord. Endine oli ta kaasmaalase V. Peräsalo nimel l. a. hüpatult 1.98.

Testament.

P.-Ameerika Ühendriikides üksi vana originaal jättis maha väga sportliku testamendi. Rikas nagu Kröösus, kuid ilma lasteta, John Gotfrey oli kasvatanud oma nelja õepoega suure sportlikkusega. Pärast Gotfrey surma ta neli õepoega kogunesid testamendi avamisele notari juure, kes üldiseks hämmastuseks luges ette järgmised viimsed soovid:

Kuna ma ei taha eelistada ühtki mu õepoegadest, kes mulle kõik on võrdselt armsad, siis ma soovin, et nad võistleksid päranduse pärast. Võistlusalaks määran ma neile poksi, milles nad kõik on tublid. Tuleb korraldada turniir, mille võitja saab 400.000 dollarit puhtas rahas või kinnisvaradena; teine saab 300.000 dollarit; kolmas ka 300.000 dollarit; neljas 200.000 dollarit.

Matschid tulevad pidada avalikena, need peetakse teisel päeval pärast testamendi avamist, nende pidamine tuleb teatavaks teha müürilehtedega.

Õepojad üürisid suure saali ja lasid matschide pidamise kohta müürirehed välja panna. Pääsme hinnad olid 10 kuni 40 dollarit. Kõigil neljal võistlusõhtul saal oli täis.

Võitja, Harold Harker, kõige noorem õepoegadest, kutsus kõik pääsmeomanikud banketile oma onu majja, mille ta oli valinud endale pärandusosaks.

Olümpismi õppetool.

Olümpiamängude idee, mis tänavu pühitseb oma uuesti elluäratamise 40-dat aastapäeva, saab „Sport Suisse“ teatel mängude elluärataja, Pierre de Coubertini, auks endale erilise kolde. Nimelt on Prantsuse haridusminister kinnitanud Nice's (Nizzas) „Centre Universitaire Méditerranée“ juures asutatud olümpismi õppetooli. Sellele õppetoolile on esimesena palutud Pierre de Coubertini. Õppetooli teaduslikuks ülesandeks on kehakultuuri uurimine seoses esteetika ja moraaliga.

Kalev kaotas „Chicago Tribune“i karika.

Suured lootused „Chicago Tribune“i korvpalli karika teist aastat järjest Eestile võitmiseks luhtusid. ASK-i vastu Riias kaotas Kalev juhtimise juba esimesel poolajal, mis lõppes vastase eduga 25:9. Teisel vähendas Kalev vahet, kuid lõppseisuks jäi ASK-i üheksapunktiline võit 45:36. Mitmel puhul varem märgitult kannatavad Eesti meeskonnad, nende seas ka Kalev, halva visketabavuse all, milles lätlased seevastu on meisterlikumad. See asjaolu oligi peamiseks põhjuseks Kalevi kaotusele karikafinaalis ja teisel päeval järgnenud linnavõistluses, mille Kalev Tallinna linnameeskonnana kaotas 35:42 (17:20).

ASK võitis karika esmakordselt. Varem pole ta üldse pääsnud finaali. Kalev on kolmekordne finalist, karika võitnud aga ainult üks kord — läinud aastal. Seekordse võidu puhul oleksid Kalevil olnud suured schansid karika lõplikuks võitmiseks järgmisel hooajal Tallinnas. Rahvuste järgi on Läti tulnud kolm ja Eesti kaks korda karikavõitjaks.

Klaas whisky.

Kakskümmend londonlast-ratturit, mehed ja naised, sõitsid ühel pühapäevahommikul ekskursioonis Essexi krahvkonda. Asheldamis 19 nendest astus janu kustutamiseks ühte võorastemajja.

Üks daamidest ei nõustunud sellega. Ta ütles: „Täna on pühapäev ja sel päeval ma ei pea tarvitama alkohoolseid jooke; minu koht on kirikus ja mitte kohvikus.“

Seda öelnult läks ta jumalateenistusele, kuid jäi seal tukkuma. Jumalateenistuse lõppedes pastor tuli teda äratama.

„Vabandage mind,“ lausus daam, „ma olen täna hommikul sõitnud rattal 100 kilomeetrit ja väsimus sai mu üle võimu.“

Heasüdamlik kirikuõpetaja soovitas talle enesekindluse uuesti saavutamiseks juua klaas whisky.

Samal ajal, kui ta 19 kaassõitjat võorastemajas jõid süütu klaasi õlut, kahekümnendal ekskursandil, kõige vagamal kõigist, tuli kirikus vastu võtta noomitus whisky joomata jätmise pärast.

See lookene on väga lõbustavalt mõjunud Inglismaal, kus puritanism harva on kaotanud osas.

Magamistuba auhinnana.

F. C. Firenze on auahne klubi. Ta omab kauni välja, kuid sellel ei olnud püstitatud ühtki rekordi. Klubi soovis väga, et see toimuks võimalikult kiiresti. Auto pandi välja auhinnaks sellele kergejõustiklasele, kes tuleb toime esimese Itaalia rekordiga tema väljal.

Beccali tuli, nägi ja võitis selle auto. Ta jooksis 800 m F. C. Firenze välja rajal 1.50,6-ga, millega püstitas uue Itaalia rekordi. Beccalile anti lubatud auto.

Sellest kuulsid prantslased ja tõstsid kisa: „Ladoumègue tunnistati 6000-frangilise summa pärast professionaaliks, amatöör Beccali laseb endale kinkida auto, mille väärtus 20.000 franki, ja selles ei leia ükski midagi lubamatut.“

Prantsuse ajakiri „Sporting“ kirjutas sel puhul oma prantslastest kaasmaalastele, et nendel on küll õigus, kuid ärgu nad hakaku kivisid pilduma, kui ise istuvad klaasmajas, sest Prantsuse liit on aastast aastasse annud auhindadeks mootorrattaid ja saali ning magamistuba sisseseadeid.

Meie usume, et kui meie aktiivsportlased seda loevad, läheb nendel suu vesiseks. Nad ei saa autosid ega magamistubasid. Tarbeasjadeks, mille andmine auhindadeks määruste põhjal küll ei ole lubatud, kuid kombeõiguse põhjal juba kauemat aega tunnustatud, on kõige paremal juhul käsikohvrid, kristallvaasid või hõbepaberossitoosid.

Beccali-Ladoumègue'i loo puhul märgivad schveitslased naljatlevalt, et Ladoumègue olevat siiski „hullem professionaal“, kuna tema sai auhinnaks puha raha, Beccali aga ainult auto, mis tema käest veel raha juure nõuab bensiini, kummide ja paranduste arvel.

Üldiselt on see Itaalia kohta vana tuntud tõsiasi, et seal armastatakse mootorsõidukeid auhindadeks välja panna. Uus on aga ainult see, et Prantsuse sport auhindadeks määrab mööblitööstuse tooteid, nagu magamistuba sisseseadeid.

Igal rahval oma kombat.

V. Palm Eesti rekordkordne poksimeister.

Tänavused poksi-esivõistlused olid arvult üheteistkümnendad. Esimesed peeti 1923. a. ja ainult viies kehakaalus. Järgmisel, s. t. 1924. a., meistrivõistlusi ei peetud, kuid seda järjekindlamalt 1925. a. alates. Rekordkordseks Eesti poksimestriks on Valter Palm. Ta tuli 1923.—1929. a. kuus korda järjest meistriks. Seda saavutust pole meil ükski teine korranud. Kolm ja rohkem korda on Eesti poksimestriteks:

V. Palm	1923—29	6 korda
F. Lester	1926—32	4 „
R. Kuura	1928—32	4 „
L. Nielender	1931—34	4 „
A. Maasiik	1925—29	3 „
J. Viikberg	1926—28	3 „
K. Tender	1926—29	3 „
E. Taar	1928—34	3 „
E. Lukkin	1931—33	3 „
A. Reinke	1932—34	3 „

Kahekordsed meistrid on E. Tamberg †, O. Valdman, A. Lilender, E. Misler, K. Jegorov, K. Käbi, N. Stepulov ja V. Luts †. Peale nende on 27 ühekordset meistrit. Esimesed Eesti meistrid olid V. Luts, B. Põder, V. Palm, H. Kütt ja E. Tamberg.

Tennisemaraton New Yorgis.

Kui kaks tõsist tennisefanaatikut kokku satub, siis juhtub sageli, et võistlus kujuneb õige kestvaks. Näitena selle kohta, et ka noorte mängijate seas leidub liialdatud visadust ja auhannust, on tuua üks matsch, mis peeti Ameerika noorte tennis-esivõistlustel New Yorgis. Seal kaks poissi sooritas tõelise tennisemaraton. Mäng vältas 5½ tundi, kuni üks nendest kahest võistlejast võitis 14:12, 4:6, 8:6, ilma et mängu seejuures kordagi oleks katkestatud!

See näide endastmõistetavalt ei pea olema eeskujuks, vaid hoiatuseks, kuidas noored sportimisel ei tohi endid üle pingutada.



ÜLERIIKLIKUD
VÕIMLEMISE JA
SPORDI MÄNGUD

1934

15.16.17. JUUNIL

TALLINNAS.

Organisatsioonidele ja asutustele!

Ülesandmise tähtpäev
üleriiklikele võimlemis- ja spordimängudele

lõpeb 1. aprillil.

Hilisemal ülesandmisel otsustab osavõtu võimaluse
E. spordi keskliidu juhatus.

RENAULT

MUDELID 1934

6 H. P. — „MONAQUATRE“

8 H. P. — „PRIMAQUATRE“

Väikesed tugevad autod,
mis täiesti läbi löönud on.

B. SABSAY & Ko.

Tallinn, Kuninga 5, tel. 435-72, 465-00.

TEHNIKA OSAKOND:

masinarihmad ja kõiksugused
tööstustarbed.

KEEMIA OSAKOND:

mitmesugused kemikaalid töös-
tustele, värvid, tekstiilabiained jne.

SEGAOSAKOND:

villad, lõngad, vahariie kunstnahk,
tekstiilmasinad jne.



Miljonid inimesed peavad tööama, et loita rotte ja hiiri. Ühel rotipaaril on aastas 800—900 järeltulijat, kelle aastane toiduhävitus on ligi **30.000 kg. leiba.**

Ainult suurima Saksamea keemiatehase I.G. Farben-Industrie proovitud toode **ZELIO** hävitab garanteeritult kiiresti neid närijaid loomi.

Surm rottidele ja hiirtele, kes hävitavad varandusi ja levitavad haigusi.

Zelio-pasta — rottide, ja Zelio-Tered — hiirte vastu.

JUUKSETÖÖSTUS

„GRANBERG“

Daamide ja härrade
teenimine

Tallinn, Pikk tän. 19 Tel. 442-12

FEISCHNER — üle linna kõlab.

Ei see koht reklaami vaja.

Ikka õla kõrval õla

Siin koos külastajaid sajad.

C

Hinnad väiksed, kõrged sordid,

Nõnda maitsvad koogid, tordid,

Et kes siin saab suhu pala,

Rõõm end selle hinge valab.

INGLISE MAGASIN H. GUTKIN

soovitab **odavate hindadega**
kõige suuremas valikus kodu- ja
välismaa **riidekaupu igasugu-**
ses headuses ja erimustreis.

Tallinn, Viru 4, tel. 436-46

VÕORASTEMAJA-RESTORAN-BAAR

„EUROPA“

SUUR BAAR

Välismaa eeskujul igal õhtul

KABAREE

all baaris

TALLINN, VIRU 24, telef. 467-01